

Miljøprojekt Nr. 920 2004

Støtte til indkøb og efterspørgsel af
miljøvenlige tekstiler
business-to-business

Lars Christensen og Pia Staalgaard
PlanMiljø

Miljøstyrelsen vil, når lejligheden gives, offentliggøre rapporter og indlæg vedrørende forsknings- og udviklingsprojekter inden for miljøsektoren, finansieret af Miljøstyrelsens undersøgelsesbevilling.

Det skal bemærkes, at en sådan offentliggørelse ikke nødvendigvis betyder, at det pågældende indlæg giver udtryk for Miljøstyrelsens synspunkter.

Offentliggørelsen betyder imidlertid, at Miljøstyrelsen finder, at indholdet udgør et væsentligt indlæg i debatten omkring den danske miljøpolitik.

Forord

Projektet "Støtte til indkøb og efterspørgsel af miljøvenlige tekstiler på business-to-business-området" blev igangsat ultimo 2002 med henblik på at fremme professionelle business-to-business (B2B) indkøberes muligheder for at efterspørge miljøvenlige tekstiler.

Projektets hovedindsats har været en afdækning af B2B indkøberes viden om og erfaringer med indkøb af miljøvenlige tekstiler, indsamling og udarbejdelse af værktøjer til indkøbere (B2B) samt udarbejdelse af oplæg til struktur og indhold af Web-site for private indkøbere til Videnscentret om miljøvenlige tekstiler.

Projektet er udført af PlanMiljø for Miljøstyrelsen under Program for renere produkter. Til gennemførelsen af projektet har været nedsat en arbejdsgruppe som løbende har bidraget til projektets resultater. Arbejdsgruppen har bestået af Peter Toft, SAS; Søren Hirsbak, NCC; Peter Hueg, Falck; og Susanne Kjær, De Forenede Dampvaskerier.

Tekstilpanelets kontraktmarkedsgruppe har fungeret som følgegruppe for projektet. Følgende personer har deltaget i følgegruppemøderne:

- Ulrich Mosegaard, Borch Textile
- Torben Andersen, Kwintet Kansas
- Aage Feddersen, Dansk Tekstil og Beklædning
- Erling Albrechtsen, Novo-Nordisk Servicepartner
- Otto Klaschka, De Forenede Dampvaskerier
- Tove Andersen, TEKO-Center Danmark
- Anette Petersen, Tekstilpanelet (Valør & Tinge)
- Lars Christensen, PlanMiljø
- Pia Staalgaard, PlanMiljø
- Anette Christiansen, Miljøstyrelsen
- Ulla Ringbæk, Miljøstyrelsen

Følgegruppen har undervejs i projektforløbet anbefalet, at projektet i særlig grad skulle fokusere på fremme af Blomstmærkede tekstiler og i mindre grad på de miljømæssige forhold ved indkøb og anvendelse af tekstiler i almindelighed.

Indhold

SAMMENDRAG	7
<i>Efterspørgsel efter miljøvenlige tekstiler</i>	7
<i>Erfaringer med miljøvenligt tekstilindkøb</i>	7
<i>Ledelsens opbakning og konkrete værktøjer kan støtte indkøberne</i>	8
<i>Viden kan øge efterspørgslen på miljøvenlige tekstiler</i>	9
<i>Ledelsen står i vejen for miljøvenlige tekstilindkøb</i>	9
<i>Samarbejde kan give gode miljøresultater</i>	9
<i>Leverandørerne forholder sig afventende</i>	10
<i>Hjemmeside med gode argumenter og brugbare værktøjer</i>	10
ENGLISH SUMMARY	13
<i>Introduction</i>	13
<i>Main activities and conclusions</i>	13
<i>Tools</i>	14
<i>Website</i>	14
1 INDLEDNING	17
2 UNDERSØGELSE AF PROFESSIONELLE INDKØBERES ERFARINGER	19
2.1 INTERVIEW MED PROFESSIONELLE INDKØBERE INDEN FOR PRODUKTION OG SERVICE	19
2.1.1 <i>Resultater og analyse af interviewundersøgelsen</i>	20
2.1.2 <i>Indkøb og miljøstyring</i>	22
2.1.3 <i>Indkøbspolitikker og -vejledninger</i>	22
2.1.4 <i>Valg af leverandører</i>	23
2.1.5 <i>Opsamling på interviewundersøgelsen</i>	23
2.2 HOTEL OG RESTAURATIONSBRANCHEN	25
2.2.1 <i>Generelt om de interviewede hoteller</i>	25
2.2.2 <i>Om indkøb af tekstiler</i>	25
2.3 LEVERANDØRERNES ERFARINGER MED VIRKSOMHEDERS EFTERSPØRGSEL EFTER MILJØVENLIGE TEKSTILER	27
2.3.1 <i>Resultater og analyse af spørgeskemaundersøgelse</i>	27
2.3.2 <i>Hvilke miljøforhold fokuseres der på?</i>	28
2.3.3 <i>Dokumentation</i>	29
2.3.4 <i>Leverandørernes miljøkrav til egne underleverandører</i>	29
2.3.5 <i>Hvordan oplever leverandørerne miljøspørgsmål/krav fra kunder?</i>	29
2.3.6 <i>Tror leverandørerne at miljø har betydning for salg af deres produkter?</i>	30
2.3.7 <i>Opsamling på spørgeskemaundersøgelsen</i>	30
3 TILTAG TIL FREMME AF INDKØBERNES PRIORITERING	33
3.1 FORUDSÆTNINGER FOR INDKØBERNES PRIORITERING	33
4 OPLÆG TIL WEB-SITE	37
4.1 HVORFOR WEB-SITE?	37
4.2 DEN PROFESSIONELLE INDKØBER BUSINESS-TO-BUSINESS	37
4.3 VÆRKTØJER	38
4.3.1 <i>Miljøvejledninger</i>	39
4.3.2 <i>Guidelines – en håndbog om miljø for tekstil- og modebranchen</i>	39

4.3.3	<i>Scoringsværktøj til vurdering af farvning og trykning af tekstiler</i>	40
4.3.4	<i>Værktøj til indsamling af miljøoplysninger hos leverandører</i>	40
4.3.5	<i>Scoringsværktøj til vurdering af bomuldstekstiler</i>	41
4.3.6	<i>Vejledning – indkøb af bomuldstekstiler</i>	42
4.3.7	<i>Vejen til bedre miljø ved produktion af tekstiler</i>	42
4.3.8	<i>Opsamling</i>	43
5	LITTERATURLISTE	45
	BILAG 1- SPØRGEGUIDE TIL INTERVIEW MED INDKØBERE	47
	BILAG 2 - FOLDER TIL INDKØBER	49
	BILAG 3 VIDEN, VILJE, KUNNEN I FORHOLD TIL MILJØVENLIGE TEKSTILINDKØB	51
	BILAG 4 - VÆRKTØJ TIL INDKØB AF MILJØVENLIGE TEKSTILER	59

Sammendrag

Danske virksomheder stiller miljøkrav til deres leverandører om råvarer og tjenesteydelser. Når det kommer til medarbejdernes arbejdstøj og hotelgæsternes sengelinned, melder de fleste virksomheder pas. Professionelle indkøbere fokuserer på kvalitet, økonomi og funktionalitet ved indkøb af arbejdsbeklædning og linned. Opbakning fra ledelsen og adgang til konkrete indkøbsværktøjer kan rette indkøbernes fokus mod miljøvenlige tekstiler, det viser en undersøgelse foretaget af PlanMiljø. Nu skal en række værktøjer, gode argumenter og nyttige links på en hjemmeside hjælpe indkøberne i gang med miljøhensyn ved tekstilindkøb.

Efterspørgsel efter miljøvenlige tekstiler

I de senere år er der kommet større fokus på udvikling og efterspørgsel af miljøvenlige tekstiler, herunder tekstiler med EU's miljømærke Blomsten. Den stigende efterspørgsel kommer især fra offentlige indkøbere, hvorimod efterspørgslen fra private virksomheders professionelle indkøbere hidtil har været mindre. Der ligger dog et stort potentiale for miljøvenlige tekstiler på kontraktmarkedet. Private virksomheder indkøber volumenmæssigt en stor mængde tekstiler, og har derfor indflydelse på vareflowet og udbuddet i produktkæden. Markedskræfterne bliver påvirket af udbud og efterspørgsel, og det er derfor afgørende for omsætningen af miljøvenlige tekstiler, at indkøberne efterspørger og køber dem.

Undersøgelsen har haft til formål at beskrive de barrierer og muligheder, som professionelle indkøbere ser i forhold til indkøb af miljøvenlige tekstiler. Desuden er relationen mellem indkøber og leverandør blevet vurderet. Her har formålet været at kunne analysere indkøbernes muligheder for at påvirke tekstilmarkedet i en mere miljøvenlig retning.

Erfaringer med miljøvenligt tekstilindkøb

20 indkøbere i private virksomheder, herunder hotelkæder, er blevet kontaktet telefonisk. Indkøberne er blevet interviewet om størrelsen af virksomhedens tekstilindkøb, virksomhedens generelle miljøbevidsthed og miljøovervejelser i forbindelse med tekstilindkøb.

Desuden har 45 tekstilleverandører og producenter deltaget i en spørgeskemaundersøgelse om udbud og efterspørgsel af miljøvenlige tekstiler. PlanMiljø har desuden indsamlet en række oplysninger om miljøvenlige tekstiler samt miljøvurderingsværktøjer, der, i samarbejde med projektets

styregruppe såvel som arbejdsgruppe, er blevet vurderet i forhold til anvendelighed i indkøbssituationen.

Ledelsens opbakning og konkrete værktøjer kan støtte indkøberne

Når de professionelle indkøbere vælger tekstiler, er tre parametre afgørende:

- Kvalitet
- Pris
- Funktionalitet, dvs. at arbejdsbeklædningen er tilpasset de forhold, den skal anvendes under og er bekvem at arbejde i.

Det er få indkøbere, der inddrager miljøhensyn ved indkøb af arbejdsbeklædning eller andre tekstiler. Enkelte af dem arbejder med begreber som "usunde farvestoffer" eller "stoffer, der ikke må være allergifremkaldende". Indkøberne mangler konkret viden om, hvilke miljøkrav der er relevant at stille til tekstiler, og har derfor svært ved at prioritere miljøvenlige indkøb.

Indkøberne oplever det som en barriere for miljøvenlige indkøb, at der ikke er taget overordnede ledelsesmæssige beslutninger om, at virksomhederne prioriterer miljøhensyn ved tekstilindkøb. Indkøberne er presset på tid og økonomi, og vælger de traditionelle og helst billige produkter. Det gør de vel vidende, at billige tekstilprodukter, hovedsageligt fra Østeuropa eller Asien, har ry for at være produceret uden hensyntagen til hverken miljø eller arbejdsmiljø.

I de fleste virksomheder er miljø- og indkøbsafdelingerne adskilte funktioner, der hver især ligger inde med viden og kompetencer, som vil kunne udnyttes positivt til at få inddraget miljøhensyn ved tekstilindkøb. Denne form for samarbejde forekommer kun i få af de interviewede virksomheder. Flere af indkøberne har svært ved at forestille sig et sådant samarbejde på grund af forskellig kultur og arbejdsprioritering.

Samarbejdet med leverandører bygger på tillid. De fleste virksomheder stiller krav om, at leverandørerne skal overholde gældende dansk lovgivning eller være miljøcertificerede, men foretager ikke en egentlig kontrol.

Undersøgelsen af leverandørernes erfaringer med virksomhedernes efterspørgsel på miljøvenlige tekstiler bekræfter dette. 75 % af de adspurgte leverandører svarer, at de aldrig eller sjældent oplever, at danske virksomheder stiller miljøspørgsmål ved indkøb af tekstiler.

Alligevel mener leverandørerne, at miljø i nogen grad har betydning for salget af deres produkter, og indkøberne således har mulighed for at påvirke udbuddet.

Viden kan øge efterspørgslen på miljøvenlige tekstiler

Få indkøbere stiller miljøkrav til arbejdsbeklædning og andre tekstiler. Kun en enkelt virksomhed stiller krav om, at leverandørerne skal opfylde kriterierne for det nordiske miljømærke Svanen. Andre indkøbere opererer med mere diffuse begreber, f.eks. at tekstilerne ikke må indeholde "usunde farver" eller være allergifremkaldende. De færreste har kendskab til miljømærkerne og mangler viden om, hvilke miljøkrav de kan stille til tekstiler. Indkøberne er presset på tid og økonomi, hvilket de oplever som en barriere for at tilegne sig ny viden.

Samtidig tilkendegiver indkøberne, at viden om miljø- eller sundhedsskadelige stoffer i tekstiler vil få dem til at prioritere miljøhensyn højere.

Ledelsen står i vejen for miljøvenlige tekstilindkøb

I mange virksomheder er miljøet på dagsordenen, når det gælder virksomhedens ansigt udadtil. Flere virksomheder er 14001-miljøcertificerede og stiller krav til de produkter, der importeres eller eksporteres fra virksomheden. Men ikke, når det gælder indkøb af tekstiler. Indkøberne giver udtryk for, at ledelsens manglende fokus på miljøvenlige tekstilindkøb, afholder indkøberne fra at prioritere området. I en enkelt af virksomhederne har ledelsen taget en overordnet beslutning om, at samtlige indkøb skal være miljømærkede eller opfylde miljømærkekriterierne, og det, mener indkøberen, letter hans daglige arbejde.

Samarbejde kan give gode miljøresultater

På trods af stor viden og kompetencer er det få indkøbs- og miljøafdelinger, der samarbejder. Det kommer til udtryk ved, at indkøberne med indsigt i tekstilmarkedet kommer til kort, når de skal opstille konkrete miljøkrav til tekstilerne. Hvorimod miljøafdelingen har kompetencer til at skaffe den nødvendige viden og omsætte den til brugbart materiale, men mangler viden om, hvilke funktionsmæssige behov tekstilerne skal opfylde.

I virksomheder, hvor samarbejdet fungerer, bliver der stillet mere konkrete og strengere krav til tekstilernes miljøforhold.

Virksomhedernes samarbejde med leverandører bygger på tillid. De vælger danske leverandører eller stiller krav om, at virksomhederne skal efterleve dansk lovgivning.

Enkelte virksomheder vælger leverandører, der har et synligt miljøprogram (gerne miljøcertificerede) eller leverer miljømærkede produkter. Virksomheder

med høj miljøprofil har afsat ressourcer til selv at foretage en kontrol af leverandørens miljøforhold, men det er ikke generelt. De fleste indkøbere svarer, at ved dialog med leverandøren kan de opnå forventede resultater.

Leverandørerne forholder sig afventende

Dokumentation og viden om produkternes miljøforhold er nødvendigt, når tekstilleverandørerne samarbejder med offentlige virksomheder. Det er sjældent, at miljøspørgsmålene kommer fra private indkøbere på kontraktmarkedet.

Det er især restindholdet af kemikalier, de private indkøbere spørger til. Medarbejdernes sundhed og risikoen for allergi, optager indkøberne, hvorimod spørgsmål relateret til miljøet i tekstilernes produktionsforløb spiller en væsentlig mindre rolle.

Leverandørerne bekræfter, at indkøberne typisk spørger, om leverandøren har indført miljøledelse eller har en miljøpolitik. Det hænger sammen med, at nogle virksomheder har et miljøledelsessystem, hvor de er forpligtet til at forholde sig til leverandørens miljøforhold. Det er lettere at spørge til miljøledelse eller miljøpolitik fremfor at skulle udarbejde spørgeskemaer om de enkelte produkter.

Miljøet har betydning for salget, det siger leverandørerne. Kun enkelte af dem profilerer sig på miljøet, resten af branchen forholder sig afventende i forhold til øget efterspørgsel og mulige konkurrencefordele.

Hjemmeside med gode argumenter og brugbare værktøjer

Indkøbernes erfaringer med miljøvenlige tekstiler og ønske om mere viden har været udgangspunktet for etableringen af en hjemmeside. På www.teko-miljo.dk findes følgende:

- Gode argumenter er en række strategiske begrundelser for, hvorfor virksomheden skal prioritere miljøvenlige indkøb af tekstiler. Siden er bygget op om temaerne "Virksomheden og omverden", "Pris og økonomi" og "Miljø og kvalitet".
- Miljøværktøjer – en beskrivelse af seks forskellige værktøjer, der er vurderet i forhold til anvendelighed og ambitioner på miljøområdet. Miljøværktøjerne hjælper til at vurdere leverandørens miljøformåen, hvis det ønskede produkt ikke fås miljømærket.
- Det vil også være muligt at læse om andre virksomheders erfaringer med at inddrage miljøhensyn ved tekstilindkøb. P.t. har SAS, ISS, Scandic Hotels, Kansas, Novo Nordisk, og Berendsen bidraget med gode historier.

- For den travle indkøber er der hurtige råd til tekstilindkøb og vask. Her kan indkøberen danne sig et overblik, hvor det er muligt at inddrage miljøhensyn.
- På hjemmesiden vil desuden findes en folder, som kort præsenterer nogle muligheder for virksomheden ved at indkøbe miljømærkede tekstiler. Folderen kan printes ud i A4-format og omdeles til relevante personer. Beslutningen om at indkøbe miljøvenlige/miljømærkede tekstiler vil jo sjældent skulle tages alene af indkøberen.
- Hvis du vil vide mere/Rapporter er forslag til, hvor der kan læses mere om miljøvenlige tekstiler. Denne del af hjemmesiden henvender sig mest til de indkøbere eller andre interesserede, der ønsker en mere dybdegående og detaljeret viden om emnet.
- Links guider læseren videre til relevante hjemmesider, hvor det er muligt at søge information om grønne indkøb, Blomstmærket tøj m.v.

English Summary

Introduction

In recent years more focus has been put on development and demand for environmentally friendly textiles, including textiles with the EU ecolabel the Flower. The increase in demand is primarily from public buyers, whereas so far demand from commercial buyers in private enterprises has been limited. However, there is a large potential for environmentally friendly textiles on the contract market. In terms of volume, private enterprises purchase large amounts of textiles and thus have an impact on the flow of goods and the supply in product chains. The market is influenced by demand and supply, and it is therefore decisive for the sales of environmentally friendly textiles that buyers demand and buy them.

The purpose of this study has been to describe the barriers and options that professional buyers see when purchasing environmentally friendly textiles. In addition the relationship between buyer and supplier has been assessed. In this respect the purpose has been to analyse the options of the buyers for influencing the textile market in a more eco-friendly direction.

Main activities and conclusions

20 buyers in private enterprises, including hotel chains, were contacted by phone. The buyers were interviewed about the magnitude of textile purchases by the enterprise, the general environmental awareness of the enterprise, and environmental considerations behind textile purchasing. In addition, 45 textile suppliers and manufacturers participated in a questionnaire survey of supply and demand for environmentally friendly textiles.

PlanMiljø furthermore collected information on environmentally friendly textiles and environmental assessment tools, and these have been assessed in co-operation with the steering committee of the project in relation to applicability in the purchasing situation.

When professional buyers select textiles, three parameters are decisive:

- Quality
- Price
- Functionality, to the extent that work clothes are adapted to the conditions under which they are used and are comfortable to work in.

Few buyers include environmental considerations in the purchase of work clothes or other textiles. Some of them use concepts such as "unhealthy dyes" or "substances that are not allergenic". Buyers need concrete knowledge of which environmental requirements are relevant for textiles and therefore have difficulties in prioritising environmentally friendly purchasing.

Buyers see it as a barrier to environmentally friendly purchasing that top management has made no decisions as to environmental prioritisation in textile purchasing. Buyers are under financial and time pressure, and they

select the traditional, and preferably cheap, products. They do so despite knowing that cheap textiles, particularly from Eastern Europe or Asia have a reputation of being manufactured without due regard to the environment or health and safety at work.

In most enterprises environmental divisions and purchasing divisions are separate functions, each having knowledge and competences that may be exploited to include environmental considerations in textile purchasing. This form of co-operation is only seen in a few of the enterprises interviewed. Several buyers find it hard to imagine such co-operation due to differences in culture and work priorities.

Co-operation with suppliers builds on confidence. Most enterprises require that suppliers comply with Danish legislation or are environmentally certified, but they do not carry out any control.

The study of suppliers' experience with enterprises' demand for environmentally friendly textiles confirms this picture. 75 percent of respondents state that they never, or only rarely, experience that Danish enterprises ask environmental questions when purchasing textiles.

Despite this fact, suppliers find that environmental factors do have an implication for the sale of their products, and thus buyers are in a position to influence supply.

Tools

The project has collected and tested seven different tools supporting professional buyers in prioritising their purchases of environmentally friendly textiles. At first, the tools were presented and discussed with the enterprises, including during a workshop. Subsequently the enterprises themselves reviewed and tested the tools they found most relevant in their own context.

Several elements determined which tools were better for the individual enterprise. For example, the ambition level of the enterprise in relation to prioritising environmentally friendly textiles was important, and so were the professional qualifications of the enterprise/the buyer in terms of using the tools.

In general, tools that require an assessment of the conditions of the supplier/the textile or more detailed data-processing were not suitable for the traditional buyer with no environmental knowledge. In this case simple pieces of advice for the supplier to follow were called for.. Such advice may be that certain substances or materials should always be avoided.

Website

The preferred, daily tool for contact with co-operation partners, information on products etc. is the Internet. This is why the project has established a website for professional textile buyers. The structure is based on an introductory text and the following sub-menus:

- Why purchase environmentally friendly textiles?
- Environmental tools
- Experience from other enterprises
- Quick tips for textile purchasing and washing
- Folder

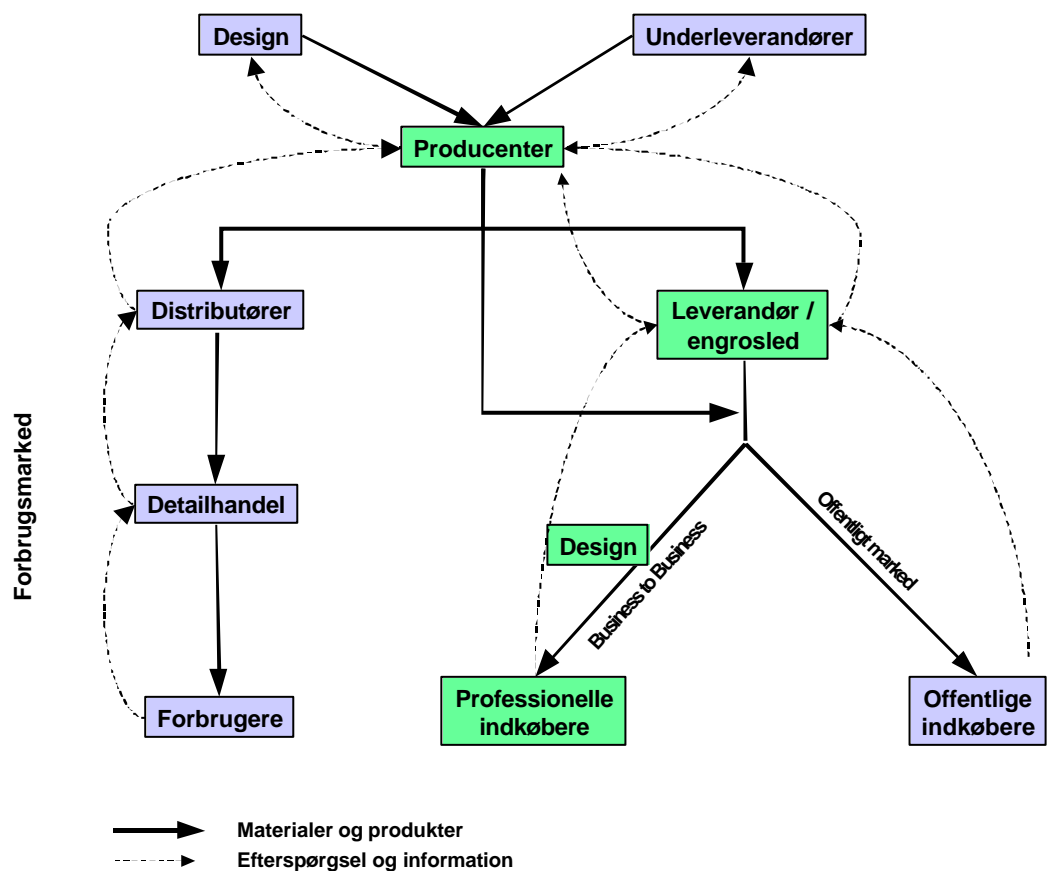
The structure and the contents of each menu entry are primarily based on discussions in the working group of the project. Thus, the selected tools have been presented and tested in several enterprises. Furthermore, the draft structure and contents were discussed at the steering committee meetings. The website is available from <http://www.teko-miljo.dk/> (only in Danish).

1 Indledning

Der er i Miljøstyrelsens regi tidligere gennemført en række projekter med fokus på fremme af miljøvenlige tekstiler. For så vidt angår forbrugsmarkedet har disse projekter særligt haft fokus på offentlige indkøbere eller private forbrugere. Endvidere har der også været projekter med fokus på design- og produktionsprocessen.

I de senere år er der således kommet en stadig større fokus på udvikling og efterspørgsel af miljøvenlige tekstiler, herunder tekstiler med EU's miljømærke Blomsten. Den stigende efterspørgsel ses særligt fra offentlige indkøbere, hvorimod efterspørgslen fra private virksomheders professionelle indkøbere hidtil har været noget lavere.

De forskellige aktører, der er involveret i den overordnede produktkæde for tekstiler, kan illustreres ved nedenstående figur.

Større indkøb af tekstiler foregår ofte via en licitationsrunde med en række specifikke krav til produktet/service. Aftaler indgås typisk for 1-2 år, og hvis virksomheden er tilfreds med produktet, genforhandles aftalerne normalt efter udløb uden ny licitation.

Der findes ingen præcis definition af begrebet 'miljøvenlige tekstiler', men overordnet set gælder betegnelsen tekstiler, hvor miljøpåvirkningen fra frembringelse, brug og/eller bortskaffelse af tekstilet er reduceret i forhold til traditionelle tekstiler. EU's miljømærke Blomsten opstiller ud fra en livscyklusbetragtning en lang række kriterier, som tekstiler skal overholde for at opnå miljømærkning.

Der er stadig en række udbredte varegrupper inden for tekstiler, der ikke er omfattet af Blomstmærket. For disse varegrupper – og i de tilfælde, hvor de Blomstmærkede produkter ikke dækker indkøbernes behov - er det op til de professionelle indkøbere selv at vurdere og opstille kriterierne for indkøb af miljøvenlige tekstiler.

Miljø er ikke et emne, der optager meget plads i indkøbernes hverdag. Det er de færreste virksomheder, der har implementeret miljø som en parameter ved indkøb af tekstiler, og ofte har indkøberne ingen konkret viden om, hvilke miljøkrav der er relevante at stille til tekstiler, og har bl.a. derfor svært ved at prioritere miljøvenlige indkøb.

Mange indkøbere kan ikke overskue at skulle stille miljøkrav – det er for kompliceret at vurdere, hvilke krav der i så fald burde stilles. Indkøberne er ofte presset både med hensyn til tid og økonomi, hvilket også opfattes som en barriere i forhold til at sætte sig ind i et nyt område (miljøkrav). Der er således generelt behov for gode historier, argumenter, viden om værktøjer og informationer i øvrigt, såfremt indkøbere på kontraktmarkedet skal øge efterspørgslen af miljøvenlige/Blomstmærkede tekstiler.

Indkøberne anvender generelt edb og internettet som det primære værktøj til at hente information om produkter, leverandører m.v., hvorfor det er fundet relevant at etablere en web-site om miljøforhold ved indkøb af tekstiler B2B. Fordelen ved en web-site er ikke mindst muligheden for løbende opdatering og afspejling af den seneste udvikling. Resultater af web-sitet kan ses på [www.teko-miljo/business to business](http://www.teko-miljo/business%20to%20business), som er etableret under Videnscenter for miljøvenlige tekstiler.

2 Undersøgelse af professionelle indkøberes erfaringer

Projektet har gennemført tre interviewundersøgelser:

1. Et omfattende telefonisk interview med 15 professionelle indkøbere eller personer med relation til indkøb i større virksomheder inden for produktion og service
2. En supplerende undersøgelse af hotel- og restaurationsbranchens erfaringer med indkøb af miljøvenlige tekstiler
3. En undersøgelse af de krav, som tekstilleverandørerne møder fra private virksomheder vedrørende tekstilernes miljøforhold.

2.1 Interview med professionelle indkøbere inden for produktion og service

Formålet med undersøgelsen har været at:

- kortlægge de professionelle indkøberes viden om og erfaring med indkøb af miljøvenlig arbejdsbeklædning
- beskrive deres kendskab til og brug af indkøbsværktøjer
- vurdere, hvordan virksomhedernes ledelse og organisering har indflydelse på indkøb
- beskrive virksomhedernes samarbejde med leverandører.

Anvendte spørgeguide er vedlagt som bilag¹.

Virksomhederne er blevet valgt ud fra følgende kriterier:

- de repræsenterer en geografisk spredning.
- de repræsenterer forskellige miljøprofiler: Enkelte er miljøcertificerede, andre inddrager miljøaspektet i et mindre omfang, og andre igen beskæftiger sig ikke med miljø.
- de har volumenmæssigt et stort indkøb af tekstiler (primært i form af arbejdstøj), og har derved en vis indflydelse på markedet.
- de repræsenterer forskellige typer af indkøb (specialdesign, hyldevarer, serviceaftaler).

Med de udvalgte virksomheder er der en forventning om, at en række af de fremmeste private virksomheder med hensyn til at stille miljøkrav vil være

¹ De interviewede virksomheder er: Skanska, Nunc A/S, Mærsk Air A/S, Mærsk A/S, Legoland A/S, Carlsberg A/S, Coloplast A/S, Dansk Supermarked Group, Grundfos A/S, COOP Danmark, Zoologisk Have, Tivoli A/S, Faxe Bryggeri A/S, Danfoss, og Chr. Hansen A/S.

repræsenteret. De interviewede virksomheder indkøber fortrinsvis tekstiler i form af arbejdsbeklædning – kun en enkelt nævner også indkøb af linned. Virksomhederne indkøber arbejdsbeklædning til mellem 150 og 20.000 personer.

2.1.1 Resultater og analyse af interviewundersøgelsen

I projektbeskrivelsen er virksomhederne inddelt i tre hovedgrupper ud fra typen af indkøb: Specialdesign, hyldevarer og serviceaftaler². Det har vist sig, at virksomheder, der hovedsageligt indkøber specialdesign, supplerer med hyldevarer i form af undertøj, t-shirts og termotøj – med hovedvægten lagt på indkøb af specialdesign. Andre igen indkøber hyldevarer og får derefter påsyet logo. På den baggrund kan det være vanskeligt at afgrænse skarpt mellem specialdesign og standardprodukter.

Der er tre afgørende parametre for virksomhedernes valg af tekstiler:

- kvalitet
- pris
- funktionalitet

Det kan generelt ikke siges, hvilken parameter der tillægges størst betydning – det afhænger helt af den konkrete situation.

Funktionalitet dækker over, at arbejdsbeklædningen er tilpasset de forhold, den anvendes under, fx kan tåle hårdt slid på udvalgte dele, samt at medarbejderne synes, det er bekvemt at arbejde i.

Ganske få virksomheder stiller miljøkrav til tekstilerne, og kravene er generelt ikke specificeret i forhold til konkrete produktionsforhold eller anvendelse af bestemte rå- og hjælpestoffer: *"Vi stiller krav om, at tekstilerne ikke må indeholde "usunde" farver, eller stoffer som kan give allergi"*, som en af indkøberne siger, dog uden at uddybe yderligere, hvad "usunde" farver er.

Ingen af de interviewede virksomheder indkøber tekstiler ud fra miljøkriterier (på tidspunktet for interviewenes gennemførelse var der ikke miljømærket

² Ved indkøb af specialdesign tages der hensyn til specifikke krav til f.eks. snit, farve, logo, og tekstilet produceres udelukkende til den afgivne ordre. Hyldevarer er standardprodukter, hvor der ikke stilles særlig krav til design, men mere til funktionalitet, eksempelvis termotøj. Ved indgåelse af serviceaftaler ejer servicevirksomheden tekstilerne, og virksomheden "lejer" dem – det kan både være specialdesignet og hyldevarer.

arbejdsbeklædning) og peger på, at følgende parametre opleves som barrierer i den forbindelse:

- Mangel på tid
- Merpris for miljøvenlige produkter
- Manglende fokus fra virksomheden, tekstilindkøb udgør samlet set kun en lille del af indkøbet
- Manglende udbud
- Ingen ledelsesmæssig opbakning

Flertallet af indkøbere giver udtryk for, at miljø ikke er en parameter, de forholder sig til i deres arbejde og umiddelbart heller ikke har tænkt sig at gøre. De få, der er positive, forholder sig til allergi som et problem og i periferien, at der ikke er anvendt børnearbejde ved fremstillingen af tekstilerne. Som det bliver fremhævet af en af indkøberne: *"Jeg er udmærket godt klar over, at bomuldsproduktion er meget miljøbelastende, men virksomheden har altså fokus på nogle andre områder"*.

I enkelte virksomheder foretages indkøb af tekstiler helt automatisk på baggrund af meddelelse fra virksomhedens lagerstyring, både med hensyn til indkøb af specialdesign og hyldevarer. Når først disse virksomheder har taget stilling til produktet, herunder produktets egenskaber m.v., og der ikke er utilfredshed med produktet, foretages fremtidige indkøb uden fornyet overvejelse. Nogle virksomheder skifter sjældent designet af arbejdsbeklædningen og/eller indkøber altid de samme hyldevarer, derfor har mange af disse virksomheder en form for lagerstyring, hvor leverandøren fungerer som stødpudelager.

Generelt er det sjældent, at virksomhederne redesigner deres arbejdsbeklædning, med mindre der er tale om ændrede lovkrav, fx fluorescerende overtøj inden for lufttrafik. To virksomheder nævner, at det kun er hvert 10. år, arbejdsbeklædningen redesignes.

Indkøbsproceduren er generelt den samme for samtlige virksomheder. Der bliver nedsat et indkøbsudvalg bestående af personer fra ledelsen, indkøbsafdelingen, evt. videnspersoner og medarbejderrepræsentanter. Dernæst indhentes tilbud fra leverandører og designere, og nogle virksomheder udfører tests - oftest ved at lade medarbejderne (af)prøve tøjet. Til sidst vælges den eller de leverandører, virksomheden ønsker. I enkelte virksomheder skal medarbejderne selv betale for arbejdstøjet, og kan få det til fordelagtige priser, hvis de handler via virksomhedens indkøbsaftaler.

I flertallet af virksomhederne har medarbejderne stor indflydelse på, hvilke tekstilprodukter der indkøbes. Oftest er der også en person, der repræsenterer ledelsen i indkøbsudvalget, og en indkøber siger ligeud: *"Ledelsens smag har*

stor indflydelse på indkøbet". Og som en anden interviewperson påpeger: *"Der skal en overordnet beslutning til for at ændre indkøbet i en mere miljøvenlig retning"*.

De fleste af virksomhederne har en miljøafdeling, men kun få steder eksisterer et samarbejde mellem indkøbs- og miljøafdelingerne. Flere indkøbere nævner, at det er virksomhedens politik, at samtlige produkter, der går ind og ad af huset, skal godkendes af miljøafdelingen – men når det drejer sig om tekstiler, sker det ikke i praksis!

Enkelte indkøbere anfører, at det ligger i deres virksomheds miljøledelsessystem, at leverandørerne som minimum skal leve op til dansk lovgivning. Som en af indkøberne tilføjer: *"Vi har ikke brugt meget krudt på at tænke nærmere over miljøkrav til tekstiler, udover de skal leve op til dansk lovgivning"*.

2.1.2 Indkøb og miljøstyring

Flere af de interviewede virksomheder har miljøstyring i henhold til ISO 14001 eller EMAS. Disse virksomheder har procedurer for inddragelse af miljøhensyn ved indkøb, men generelt kommer det ikke til udtryk ved indkøb af tekstiler. Indkøberne nævner, at ved indkøb af produkter og materialer, der direkte er relateret til deres produktion/kerneydelse, kan der være stor fokus på de miljømæssige forhold, men når det drejer sig om arbejdsbeklædning eller andre tekstiler, har det ikke samme bevågenhed i virksomheden. Flere af indkøberne mener, at det kan være et spørgsmål om tid, før også tekstilindkøb bliver interessant for virksomheden i relation til dens miljøsystem. Disse virksomheder har således ud fra en prioritering sat fokus på andre og for virksomheden mere strategisk vigtige områder. Når disse områder er indarbejdet i systemet, kan det være at turen kommer til fx indkøb af arbejdsbeklædning. Flere virksomheder oplyser, at de stiller krav om, at leverandørerne som minimum skal leve op til dansk lovgivning, og en enkelt af de miljøstyrede virksomheder oplyser endvidere, at de stiller krav om, at underleverandøren af tekstiler skal være miljøcertificeret.

2.1.3 Indkøbspolitikker og -vejledninger

De fleste virksomheder har formulerede indkøbspolitikker, men miljø er kun i få tilfælde en integreret del af disse – og ingen af dem er specifikke i forhold til tekstiler.

Ingen af de interviewede anvender nogen form for indkøbsvejledninger, hverken i forhold til miljø eller andre områder. De fleste pointerer, at de har så meget erfaring, at det ikke er nødvendigt. Enkelte nævner, at der vist findes en formuleret vejledning i virksomheden, men det er ikke en, de anvender.

Generelt kender de private indkøbere ikke til vejledninger og værktøjer, der fx er udviklet til offentlige indkøbere vedrørende grønne indkøb. Flere indkøbere giver samtidigt udtryk for, at de har svært ved at se, hvilke formål et indkøbsværktøj skal opfylde.

2.1.4 Valg af leverandører

Når indkøberne vælger leverandører, er der flere forhold, der er afgørende:

- Fleksibilitet til levering – enkelte af virksomhederne har lokale afdelinger, derfor er der behov for, at leverandøren kan levere landsdækkende.
- Leveringssikkerhed – at produkterne leveres, når der er behov for det.
- Økonomi
- Kvalitet – og at leverandøren formår at levere den samme kvalitet hver gang.

For mange af virksomhederne bygger samarbejdet med leverandørerne på tillid. Som en indkøber siger: *"Vi har valgt danske leverandører, så er vi da sikre på, at den danske lovgivning overholdes. Det er svært at kontrollere de østeuropæiske markeder"*.

Enkelte af de interviewede indkøbere har valgt at aflægge leverandørerne et besøg, også i Asien! En af indkøberne fortæller, at virksomhedens lokale kontorer laver det opsøgende arbejde, hvorefter han står for den afgørende kontrol samt indgår samarbejdsaftaler. Han har gode erfaringer med den personlige kontakt, især når der handles med leverandører med anden kulturel baggrund.

Egentlig vurdering af miljøforhold har ikke indgået i sådanne besøg, men ville naturligvis kunne gøre det.

2.1.5 Opsamling på interviewundersøgelsen

Opsamlingen er struktureret i forhold til indkøbernes viden, kunnen, vilje, som opfattes som tre væsentlige forudsætninger, hvis indkøberne skal fremme indkøb af miljøvenlige tekstiler.

Viden

Miljø er ikke et fremmedord i de professionelle tekstilindkøberes terminologi, men på den anden side ikke et emne, der optager meget plads i deres arbejdsliv. Det er de færreste indkøbere, der har implementeret miljø som en parameter ved indkøb af tekstiler. De få, der gør det, arbejder med begreber som *"usunde farvestoffer"* eller *"stoffer, der ikke må være allergifremkaldende"*. Ofte har indkøberne ingen konkret viden om, hvilke miljøkrav der er relevante at stille til tekstiler, og har bl.a. derfor svært ved at prioritere miljøvenlige indkøb.

Ganske få af de interviewede indkøbere kender desuden til miljømærker for tekstiler, og til produktionsforhold ved miljømærkede tekstiler i øvrigt.

Vilje

Der mangler i høj grad fokus fra virksomhederne på miljø og tekstiler til at indkøberne føler sig animeret til at stille miljøkrav til leverandørerne i forhold til arbejdsbeklædning og øvrige tekstiler. Kun de færreste indkøbere tilkendegiver, at miljø er noget de eventuelt vil prioritere højere i forbindelse med tekstilindkøb, medmindre der kommer ændret fokus på området eller ny viden om skadelige stoffer m.v.

Mange indkøbere kan ikke overskue at skulle stille miljøkrav – det er for kompliceret at vurdere, hvilke krav der i så fald burde stilles. Indkøberne er ofte presset både med hensyn til tid og økonomi, hvilket også opfattes som en barriere i forhold til at sætte sig ind i et nyt område (miljøkrav).

Kunnen

Ingen af de adspurgte indkøbere anvender indkøbsvejledninger, men de fleste har en eller anden form for checkliste, som de benytter ved indkøb. Oftest indeholder checklisterne meget generelle retningslinier, som er hentet fra virksomhedens indkøbspolitik ("*virksomheden indkøber ikke produkter, som er fremstillet ved hjælp af børnearbejde*" m.v.), og mangler derfor en konkret stillingtagen til, hvad virksomheden eksempelvis vil tillade af kemikalierester i arbejdstøjet, miljøproblemer ved fremstilling m.v.

Tilsyneladende har virksomhedens ledelse og organisering stor indflydelse på de indkøb, der foretages, og opleves af nogle indkøbere som en barriere for at handle mere miljøvenligt. I mange virksomheder er miljøet på dagsordenen, når det gælder virksomhedens ansigt udadtil – flere virksomheder er miljøcertificerede og stiller strenge miljøkrav til de produkter, der importeres og eksporteres fra virksomheden. Men når det kommer til arbejdsbeklædningen, stopper "festen". Ledelsen har ikke – eller kun i få tilfælde - fokus på miljøkrav til det tøj, deres medarbejdere er iført.

I de fleste af virksomhederne er indkøbs- og miljøafdelingerne to helt adskilte funktioner, der hver især ligger inde med viden og kompetencer, som vil kunne udnyttes positivt til at få sat miljøet ved tekstilindkøb på dagsordenen. I nogle virksomheder har indkøberne dog svært ved at forestille sig et samarbejde – på grund af forskellig kultur og arbejdsrioritering.

Selv en række virksomheder med miljøstyring og en stærk miljøprofil fokuserer ikke på miljøet, når de indkøber arbejdsbeklædning og øvrige tekstiler.

Samarbejdet med leverandører bygger primært på tillid. Enkelte virksomheder med en meget stærk miljøprofil tolererer ikke ”sorte pletter” og har afsat ressourcer til selv at foretage auditering. De fleste virksomheder stiller dog ikke andre miljøkrav til leverandørerne end, at de skal overholde dansk lovgivning. Egentlig kontrol af sådanne krav gennemføres ikke, men tilliden bygger på ”et godt forhold til leverandøren” – herunder også leverandører i udlandet.

2.2 Hotel og restaurationsbranchen

I forlængelse af undersøgelsen af private indkøberes (B2B) viden, interesse og erfaringer med indkøb af miljøvenlige tekstiler, er der gennemført en selvstændig interviewundersøgelse med indkøbere inden for hotel- og restaurationsbranchen. Hotellerne er udvalgt på baggrund af HORESTA’s opgørelse over hotelkæder i Danmark, hvor hoteller med størst udbredelse og flest værelser blevet kontaktede³.

2.2.1 Generelt om de interviewede hoteller

De seks udvalgte hotelkæder tilhører rækken af kapitalkæder inden for branchen, hvoraf der findes 16 i Danmark. En kapitalkæde defineres ved, at en person/virksomhed står for driften af mere end et hotel. Desuden er et enkelt hotel, som er en del af en frivillig kæde, blevet kontaktede. Kapitalkædernes markedsandel er på 57%, de frivillige kæder udgør 18%, og udviklingen går i retning af, at flere og flere hoteller bliver opkøbt, og indgår i en eller anden form for kædesamarbejde (frivillig- eller kapitalkæde)⁴.

Kæderne har mellem 8 til 30 hoteller i Danmark med plads til mellem 1700 til 7500 overnattende gæster. Af de interviewede har Best Western flest hoteller, hvorimod Scandic Hotels har en større kapacitet, hvad angår værelser/senge.

2.2.2 Om indkøb af tekstiler

I samtlige kæder har indkøberne indgået lejeaftaler på linned, og de fleste lejer også arbejdsbeklædning, som typisk er til ca. 100-120 personer pr. kæde.

Generelt er det parametrene pris, kvalitet og leveringssikkerhed, der har førsteprioritet i udvælgelsen af leverandører. Kun en enkelt af de interviewede indkøbere stiller miljøkrav til leverandøren, som skal opfylde kriterierne for Svanemærket. For denne hotelkæde har miljøet en førsteprioritet, men som indkøberen selv siger, skal tingene gå op i en højere enhed, så økonomien hænger sammen uden, at man går på kompromis med miljøet.

³ Følgende hotelkæder er blevet interviewet: Scandic Hotels/Hilton, Choise Hotels Denmark A/S, Radisson SAS, Dansk Folkeferie, Arp Hansen Hotel Group samt Best Western, som er del af en frivillig hotelkæde.

⁴ HORESTA research, se www.horesta.dk

De få indkøbere, der har gjort sig nogle tanker om miljøhensyn og mener, at det spiller en rolle, har valgt en leverandør, som har et synligt miljøprogram (oftest leverandører, der er miljøcertificerede) eller som har miljømærket deres produkter. Indkøberne sætter generelt deres lid til, at leverandøren lever op til de miljøkrav, den skal ifølge dansk lovgivning, og flere nævner, at de føler sig trygge ved de danske leverandører. De fleste af indkøberne stiller altså ikke konkrete miljøkrav til hverken tekstiler eller leverandør.

Manglende kendskab eller netop at overlade andre ansvaret for miljøhensyn er typisk de forhold, der afholder indkøberne fra at overveje at stille miljøkrav eller overhovedet at beskæftige sig med markedet for miljøvenlige/miljømærkede tekstiler. Desuden understreger flere, at miljøet ikke kommer på dagsordenen, før priserne på de miljøvenlige tekstiler er konkurrencedygtige. Generelt er økonomien den altafgørende faktor for indkøbernes valg af produkter.

Ingen af indkøberne anvender nogen form for vejledninger eller værktøjer, og kender ikke til eksisterende af slagsen.

En enkelt hotelkæde arbejder aktivt for at reducere miljøbelastningen fra hotellerne, og miljøhensyn ved indkøb af tekstiler er en del af dette koncept. Indkøberen fra denne hotelkæde fortæller, at han tror på, at miljøet på længere sigt bliver en konkurrenceparameter på linje med pris og kvalitet, og hotelkæden gør allerede nu en dyd ud af at profilere sig på sine miljøhensyn. Hotelkæden regner med, at fremtidens kunder vil efterspørge miljø, og desuden vil et reduceret ressourceforbrug på hotellerne kunne holde prisen på en overnatning nede. Med andre ord miljøtiltag, der også kommer kunderne til gode.

Da økonomien selvfølgelig har stor indflydelse på de valg, som indkøberen træffer, vil en udvikling mod større efterspørgsel af miljøvenlige tekstiler kunne foranlediges, hvis hotellerne i langt højere grad netop kunne se miljøet som en konkurrenceparameter. Flere hoteller har fået tildelt den Grønne Nøgle, men de mangler incitament for at gå skridtet videre og inddrage miljøhensyn ved materialevalg, herunder tekstiler. Tilsyneladende er det ikke viljen, der mangler, men en god grund til at skulle gøre det.

I den hotelkæde, der inddrager miljøhensyn ved indkøb af tekstiler, skyldes det en overordnet ledelsesmæssig beslutning om at prioritere miljøforhold ved indkøb og drift. Tilbage i 1994 udarbejdede hotelkæden en miljøpolitik, som løbende udbygges og justeres. Miljøpolitikken indeholder mål, som de tilstræber at efterleve både internt i kæden og i forhold til leverandører. Indkøberen arbejder tæt sammen med miljøafdelingen og de kan trække på

hinandens kompetencer – hvilket indkøberen mener, er afgørende for, at der kan prioriteres miljøhensyn ved indkøb.

2.3 Leverandørernes erfaringer med virksomheders efterspørgsel efter miljøvenlige tekstiler

Der er i projektet gennemført en undersøgelse af de krav, som tekstilleverandører møder fra professionelle virksomheder vedrørende tekstilernes miljøforhold. Foruden at vurdere, hvilke erfaringer leverandørerne har med hensyn til at skulle dokumentere tekstilers miljøforhold, har formålet med undersøgelsen været at skabe et grundlag for vurdering af mulighederne for at fastsætte dokumentationskrav ved indkøb af tekstiler B2B.

Undersøgelsen har fortrinsvis fokuseret på indkøb fra indkøbere i private virksomheder (B2B), men også krav fra offentlige indkøbere – samt eventuelt krav fra udenlandske indkøbere - er blevet vurderet. Undersøgelsen er gennemført i januar-februar 2003 via telefoninterviews. Leverandører, som ikke har kunnet træffes eller afse tid til et interview, har fået tilsendt et spørgeskema med frankeret svarkuvert. 59 tekstilleverandører til danske virksomheder er blevet kontaktet, hvoraf de 45 har medvirket i undersøgelsen.

Der er som udgangspunkt kun rettet henvendelse til leverandører af tekstiler til erhvervsvirksomheder. En række af leverandørerne (flertallet) har dog salg til både offentlige og private virksomheder, og det har generelt ikke været muligt at få oplysninger om salgets størrelse til henholdsvis private og offentlige kunder. Undersøgelsen har omfattet leverandører (og producenter) af alle former for tekstiler, og undersøgelsens resultater kan ikke vægtes i forhold til omsætningstal eller leverandørens samlede miljømæssige betydning på markedet.

2.3.1 Resultater og analyse af spørgeskemaundersøgelse

Godt halvdelen af leverandørerne (55%) oplever ikke (og har ikke oplevet), at danske virksomheder stiller miljøspørgsmål ved indkøb af tekstiler. Godt 20% angiver, at der sker sjældent, og knap 20% at det sker engang imellem. To leverandører fremhæver, at virksomhederne ofte eller næsten altid stiller miljøspørgsmål, men det drejer sig om leverancer til henholdsvis detailhandelskæder og produktionsvirksomheder, hvor tekstilet indgår som et 'råstof' for virksomheden. Vi taler således ikke her om traditionelt indkøb af tekstil som en del af virksomhedens ekvipering eller indretning, men om indkøb rettet mod virksomhedens forretningsområde.

Halvdelen af leverandørerne oplyser, at udenlandske virksomheder, herunder især tyske, oftere stiller miljøspørgsmål.

Leverandørerne fremhæver, at det især er inden for service og handelssektoren, der fokuseres på tekstilernes miljøforhold. 30% af samtlige leverandører i undersøgelsen har mødt krav til eller interesse for miljøforhold fra denne sektor. Handels- og servicesektoren har typisk det offentlige som store kunder, hvilket kan være forklaringen på, at denne sektor er den mest aktive med hensyn til at fokusere på miljøforhold. Det offentlige har generelt i en længere årrække haft fokus på miljøforhold ved indkøb, hvorfor leverandørerne har måttet indføre en række procedurer for at indkøbe miljøvenligt og dokumentere, at miljøforholdene er i orden.

Kun tre leverandører oplyser, at danske produktionsvirksomheder, hvor tekstilet ikke indgår i produktsortimentet som hel- eller halvfabrikata, har fokus på tekstilets miljøforhold. Tilsvarende er der også kun få leverandører, der oplever krav til eller spørgsmål om miljø fra bygge- og anlægsvirksomheder.

I undersøgelsen er det stort set kun leverandører af arbejdsbeklædning (arbejdstøj, profiltøj m.v.) som oplever en interesse for produktets miljøprofil. Leverandører af linned, håndklæder m.v. møder kun meget sjældent krav eller spørgsmål til produkternes miljøforhold.

Det er fortrinsvis ved større ordrer og licitation, at private virksomheder fokuserer på tekstilets miljøforhold. Kun 25% af de leverandører, der møder miljøspørgsmål, oplever spørgsmålene ved salg af hyldevarer.

2.3.2 Hvilke miljøforhold fokuseres der på?

Indkøbernes fokus på miljø kan relateres til;

- krav om at produktet har et (miljø)mærke
- spørgsmål vedr. råvarernes fremstilling, eller
- produktionsforholdene, hvorunder det færdige tekstil er blevet fremstillet.

I flere tilfælde er der tale om en kombination, hvor der foruden at være krav om et mærke, også stilles spørgsmål til en række andre forhold, fx leverandørens egne miljøsystemer, politikker m.v.

De fleste spørgsmål er rettet mod produkterne (restindhold af kemikalier m.v.) og produktionsforholdene ved fremstillingsprocessen. Næsten samtlige leverandører, der møder krav om og spørgsmål til miljøforhold, fremhæver således, at det især er restindhold af kemikalier, der er i kundernes fokus.

Kun enkelte leverandører har oplevet, at virksomheder (primært servicevirksomheder) har stillet egentligt krav om, at produktet skal være mærket – og i så fald har det kun været i forhold til øko-tex-mærket. En række leverandører oplever imidlertid ofte, at der stilles *spørgsmål* til om produktet er miljømærket – herunder også øko-tex mærket - men de ser det ikke som et krav.

For så vidt angår spørgsmål om tekstilernes/råvarernes fremstilling, er det især farveprocessen, der fokuseres på. Kun i meget få tilfælde oplever leverandørerne, at virksomhederne ønsker oplysninger om forhold, der kan

relateres til dyrkningsprocessen. Endvidere er det meget sjældent, at der spørges decideret til arbejdsmiljøforhold ved tekstilfremstillingen. Distributionsforhold, fx afstande og transportsystemer, er heller ikke noget, virksomhederne udviser interesse for i forbindelse med deres indkøb hos de pågældende leverandører.

Ca. en tredje del af henvendelserne er rettet mod leverandørens – eller sidste producentleds – egne forhold for så vidt angår om der er etableret miljøstyring eller om virksomheden har en miljøpolitik. Derimod stilles der sjældent mere specifikke miljøspørgsmål omkring virksomhedernes emissioner, affaldshåndtering eller lignende.

2.3.3 Dokumentation

I ca. 50% af de tilfælde, hvor private virksomheder fokuserer på produktets miljøforhold, skal leverandøren dokumentere dette i form af fremsendt certifikat enten på produktet/råvarerne eller i forbindelse med deres miljøledelsessystem. På spørgsmålet om, hvordan leverandøren skal dokumentere oplysningerne, svarer ca. 1/3, at de skal fremsende datablade fra egne underleverandører. Enkelte virksomheder anmoder om humantoksikologiske data vedrørende stoffers skadevirkning, men det hører til sjældenhederne. 25% af de leverandører, som møder interesse om produkternes miljøforhold oplyser, at kunderne anser det for tilstrækkeligt, at leverandører skriver under på, at de opgivne oplysninger er rigtige.

2.3.4 Leverandørernes miljøkrav til egne underleverandører

Der er en tydelig sammenhæng mellem de krav, som leverandører møder fra kunder til de krav, de selv stiller til egne underleverandører. Kun få leverandører, der oplever miljøspørgsmål fra kunderne, stiller ikke selv krav til miljømæssige forhold, herunder information om stoffer og materialer, til underleverandørerne. Disse leverandører tilhører gruppen, der *ikke* skal fremsende dokumentation i forbindelse med spørgsmål/krav fra kunderne, og ikke overraskende anser de ikke miljø som en parameter ved salg af tekstiler til private virksomheder. Omvendt er der ingen leverandører, som stiller krav til underleverandørerne, hvis de ikke selv er blevet mødt med spørgsmål eller krav fra kunderne.

Generelt forsøger leverandørerne at præcisere krav og spørgsmål til egne leverandører, så der kun spørges til emner, de anser for relevante i forhold til kundernes efterspørgsel og krav.

2.3.5 Hvordan oplever leverandørerne miljøspørgsmål/krav fra kunder?

Flere leverandører har den opfattelse, at kunderne ofte spørger lidt i blinde uden egentlig at vide, hvad de skal bruge de oplysninger til, som de efterspørger. De færreste anser det dog som et problem, at de skal gøre rede for en række forhold vedrørende deres produkter, herunder også miljøforhold. Hvis de ikke selv kan svare på spørgsmålene, sender de dem til de respektive

underleverandører med henblik på besvarelser, hvorfor de sjældent bruger meget tid på miljøspørgsmål eller krav fra kunder.

Flere leverandører anfører dog, at de af og til modtager spørgeskemaer, hvor de mener, at afsenderen ikke helt har forstået, hvad det handler om, fx hvilke stoffer der er problematiske i en given produktionsproces og hvilke der er uinteressante, fordi de stort set aldrig forekommer. Det har ikke kunnet identificeres nærmere, om det især er en eller flere bestemte indkøbsgrupper, der her er tale om.

2.3.6 Tror leverandørerne at miljø har betydning for salg af deres produkter?

Knap halvdelen af leverandørerne mener, at miljø i nogen grad har betydning for deres salg af produkter, hvorimod kun ganske få mener, at det slet ikke spiller nogen rolle. Tre leverandører, som fortrinsvis oplever en stor miljøinteresse fra udenlandske kunder, mener, at miljøforhold har stor betydning for salget af deres produkter. Derimod mener de ikke, at det betyder noget videre i forhold til det indenlandske marked. En anden virksomhed med salg til dagligvaresektoren anfører også miljøet som en væsentlig parameter ved salget af dens produkter.

De færreste leverandører har gjort sig overvejelser, om produkternes miljøforhold vil få øget eller mindre indflydelse på salget i fremtiden.

2.3.7 Opsamling på spørgeskemaundersøgelsen

Dokumentation og viden om produkternes miljøforhold er ofte en nødvendighed for at kunne levere til offentlige kunder, hvorimod leverandørerne kun i mindre grad oplever, at de private indkøbere efterspørger miljø.

Det vurderes, at det især er virksomheder, der servicerer det offentlige, som efterspørger miljøvenlige tekstiler eller forholder sig til tekstilernes miljøforhold, hvorimod efterspørgslen alene inden for business-to-business-markedet er mere sparsom.

Det er især restindhold af kemikalier, der er i private virksomheders fokus, når der stilles krav om eller spørgsmål til tekstilernes miljøforhold. Det indikerer, at der især er medarbejdernes sundhed og risiko for allergi, der optager indkøberne, hvorimod spørgsmål, der er relateret til miljøet i miljøet i tekstilernes fremstillingsforløb spiller en mindre rolle.

Relativt mange virksomheder lægger dog også vægt på, at leverandørerne har miljøledelse eller i det mindste en formuleret miljøpolitik. Det kan hænge sammen med, at virksomhederne selv har et miljøledelsessystem, hvorigennem de er forpligtet til at forholde sig aktivt til underleverandørers miljøforhold. Og i stedet for at udarbejde komplicerede spørgeskemaer om de enkelte

produkter, spørges der generelt til, hvorvidt underleverandørerne arbejder med en miljøpolitik eller har miljøledelse.

Mange leverandører mener, at miljøparameteren i nogen grad har betydning for deres salg. Dette understøttes dog ikke af, at leverandørvirksomhederne generelt arbejder proaktivt med at fremme salget af produkterne ud fra miljømæssige præferencer.

Tilsyneladende er der ikke internt i branchen et incitament til at gøre mere for miljøet. På spørgsmålet om leverandørerne oplever, at konkurrerende produkter adskiller sig på miljøforhold, svarer mere end halvdelen, at det ikke er tilfældet.

Kun enkelte leverandører profilerer sig på miljøet, resten af branchen forholder sig afventende i forhold til øget efterspørgsel og mulige konkurrencefordele.

3 Tiltag til fremme af indkøbernes prioritering

3.1 Forudsætninger for indkøbernes prioritering

Dette kapitel opstiller forudsætninger for, at private professionelle indkøbere (B2B) prioriterer miljøvenlige tekstiler. Forudsætningerne er struktureret i forhold til indkøbernes *Viden, Kunnen og Vilje*, der opfattes som grundlæggende elementer, hvis salget af miljøvenlige tekstiler skal fremmes.

Opstillingen af forudsætninger er gennemført på foranledning af ønsker fra projektets følgegruppe (kontraktmarkedsgruppen) og er således et input til dennes prioritering af kommende tiltag.

En kort beskrivelse af baggrunden for de enkelte forudsætninger og tiltag, herunder hvilke muligheder der kan peges på til at tilvejebringe forudsætningen, er vedlagt som bilag.

Følgende forudsætninger er identificeret:

Viden

- Indkøberne skal være vidende om, at ledelsen kan have præferencer og interesser i at indkøbe miljøvenlige produkter
- Indkøberne skal vide, at fremstilling af traditionelle tekstiler kan medføre en meget stor miljøbelastning
- Indkøberne skal vide, hvor de kan finde anbefalinger/gode råd/værktøjer
- Viden om, at Blomstmærkede tekstiler ikke behøver at være (meget) dyrere end traditionelle tekstiler
- Viden om, at udbuddet af Blomstmærket tekstil kan initieres af efterspørgsel

Kunnen

- Blomstmærket tekstil skal være tilgængeligt på markedet
- Blomstmærket tekstil skal være økonomisk opnåeligt (må ikke være dyrere)
- Der forefindes tilgængelige og nemt anvendelige værktøjer/ vejledninger til indkøb af produkter, der ikke kan fås Blomstmærket

Vilje

- Ledelsen prioriterer, at der indkøbes miljøvenlige tekstiler

- Medarbejdere efterspørger egenskaber hos Blomstmærkede tekstiler

Flere af forudsætningerne er gensidigt relateret til hinanden, fx Blomstmærket tekstil skal være tilgængeligt på markedet (*kunnen*) hænger snævert sammen med indkøbernes viden om, at udbuddet af Blomstmærket tekstil kan initieres af deres efterspørgsel (*viden*). Det er dog vigtigt, at der skelnes mellem, hvad der fx er *kunnen* og hvad der er *viden*, da man herigennem kan målrette indsatsen i forhold til den ønskede effekt.

De anbefalede tiltag er som følger:

Viden

Forudsætning	Indkøberne skal være vidende om, at ledelsen kan have præferencer og interesser i at indkøbe miljøvenlige produkter.
Tiltag	<ul style="list-style-type: none"> ❑ Information til indkøbere om virksomhedens interesser i grønne tiltag (ledelsens præferencer) via indkøbsnetværk, indkøbsportaler mv. (DILF, TEKO, MST...) ❑ Information til virksomhedsledelser om muligheder for miljøvenlige tekstilindkøb via artikler i brancheblade mv.
Forudsætning	Indkøberne skal vide, at fremstilling af traditionelle tekstiler kan medføre stor miljøbelastning.
Tiltag	<ul style="list-style-type: none"> ❑ Formidling af viden til indkøbere om de miljøbelastninger, der kan forekomme ved indkøb af traditionelle tekstiler. Formidlingen kan ske via artikler, nyhedsmeddelelser eller konkret kontakt til indkøbsnetværk, indkøbsportaler mv. (DILF, TEKO, MST).
Forudsætning	Indkøberne skal vide, hvor de kan finde anbefalinger/gode råd/værktøjer.
Tiltag	<ul style="list-style-type: none"> ❑ Formidling af viden om tilgængelige værktøjer, gode råd m.v. til indkøbere via TEKO's hjemmeside, nyhedsbreve fra DILF, og aktiviteter i Tekstilpanelets regi.
Forudsætning	Viden om, at Blomstmærkede tekstiler ikke behøver at være (meget) dyrere end traditionelle tekstiler
Tiltag	<ul style="list-style-type: none"> ❑ Information til virksomheder og indkøbere om, at anskaffelsen af miljøvenlige tekstiler ikke <i>nødvendigtvis</i> behøver at være dyrere. Information via producenter af miljømærket arbejdsbeklædning, DILF samt TEKO.

Forudsætning Viden om, at udbuddet af Blomstmærket tekstil kan initieres af efterspørgsel.

Tiltag Information til virksomheder og indkøbere via indkøbsnetværk og producenter om, at der reelt er mulighed for at indkøbe Blomstmærkede tekstiler.

Kunnen

Forudsætning Blomstmærket tekstil skal være tilgængeligt på markedet.

Tiltag Formidling til producenter om markedsfordele ved miljømærkede tekstiler. Producenterne skal se miljøet som et konkurrenceparameter på højde med kvalitet og økonomi.

Hjælp og information til producenter om, hvordan licensen opnås (ekspertbistand, værktøjer m.m.).

Forudsætning Blomstmærket tekstil skal være økonomisk opnåeligt (må ikke være meget dyrere).

Tiltag Samarbejde (internationalt) mellem producenter med henblik på rådgivning af underleverandører, fx omkring krav til opfyldelse Blomstkriterier.

Økonomisk støtte og vejledning til producenter og underleverandører om opfyldelse af kriterierne på den mest hensigtsmæssige måde. Dette gælder dels *metoder* til at dokumentere produktionsforhold samt angivelse af specifikke *teknologier*, der opfylder Blomstkriterierne.

Forudsætning Der findes tilgængelige og nemt anvendelige værktøjer/vejledninger til indkøb af produkter, der ikke kan fås Blomstmærket.

Tiltag Målrettet formidling om eksisterende værktøjer, vejledninger m.v., herunder deres anvendelsesområder og målgrupper via DILF, TEKØ m.fl.

Vilje

Forudsætning Ledelsen prioriterer, at der indkøbes miljøvenlige tekstiler.

Tiltag Information til virksomhedsledelser om muligheden for at indkøbe Blomstmærkede/miljøvenlige tekstiler. Information kan fx foregå via Ledernes Hovedorganisation, eller via indkøberne selv (disse kan i den forbindelse anvende den folder, der kan downloades på Teko-miljø's hjemmeside).

Forudsætning	Medarbejdere efterspørger egenskaber hos Blomstmærkede tekstiler.
Tiltag	<ul style="list-style-type: none">□ Information til ansatte om, at der ved indkøb af miljøvenlige/Blomstmærkede tekstiler er kontrol med, at tekstilerne <i>ikke</i> indeholder en række sundhedsskadelige kemikalier. Information kan ske via fagblade, medlemsorganisationer samt interne miljøafdelinger.

4 Oplæg til Web-site

4.1 Hvorfor Web-site?

Som tidligere gennemgået i kapitel 2 og 3 har private indkøbere kun lidt fokus på produkternes miljøforhold ved indkøb af tekstiler. Og indkøberne har generelt ikke kendskab til værktøjer vedrørende prioritering af tekstilernes miljømæssige forhold. Det er især videnskæssige forudsættninger, der bør være til stede, før det kan forventes, at indkøberne B2B vil øge fokus på tekstilernes miljøforhold, herunder at anvende eksisterende værktøjer i forbindelse med at fremme indkøbet af miljøvenlige tekstiler.

Indkøbernes foretrukne og daglige redskab til kontakt med samarbejdspartnere, information om produkter m.v. er Internettet. En web-baseret indsats findes således relevant med henblik på at fremme indkøbernes viden om og interesse for miljøvenlige tekstiler.

Projektet har udviklet og etableret en web-site for professionelle tekstilindkøbere. Strukturen er baseret på en introtekst samt følgende undermenuer, der kan klikkes på:

- Hvorfor købe miljøvenlige tekstiler?
- Miljøværktøjer
- Andre virksomheders erfaringer
- Hurtige råd til tekstilindkøb og vask
- Folder

Strukturen samt indholdet i hvert menupunkt er primært baseret på drøftelser i projektets arbejdsgruppe. Således har de præsenterede værktøjer været fremlagt og afprøvet i flere af de repræsenterede virksomheder. Endvidere har oplæg til struktur og indhold været drøftet på projektets styregruppemøder. Web-sitet kan ses på [www.teko-miljo.dk/Business to business](http://www.teko-miljo.dk/Business%20to%20business).

4.2 Den professionelle indkøber business-to-business

Den professionelle indkøbers arbejdsopgaver afhænger af hans placering i organisationen. Opgaver som indkøbsplanlægning, ordrebestilling/opfølgning, afvigelsehåndtering, dokumentstyring og kontraktadministration vil typisk kunne varetages af en indkøbsassistent, hvorimod fx intern behovsanalyse,

markedsanalyse, kontrakt/aftaleindgåelse og leverandørevaluering vil ligge hos en seniorindkøber, indkøbschef eller lignende.⁵

Den professionelle indkøber business-to-business er typisk af hankøn og er uddannet inden for handel/kontor, Merkonom, HD eller Cand.merc. Vedkommende har således ingen faglige forudsætninger for at vurdere produkternes miljøforhold.

Dette forhold er afspejlet i anbefalingerne til anvendelse af de værktøjer, der er medtaget i web-sitet. Værktøjer, der forudsætter en subjektiv stillingtagen, kan generelt ikke anbefales - med mindre de anvendes i samarbejde med virksomhedens miljøafdeling eller med ekstern assistance.

4.3 Værktøjer

Som udgangspunkt anbefales det, at indkøberne/virksomhederne efterspørger tekstiler med EU's miljømærke Blomsten. Herved sikres det, at der er taget mest muligt miljøhensyn ved tekstilets fremstilling. For så vidt angår tekstiler, der ikke kan fås med Blomsten, kan indkøberen anvende værktøjer til at sikre, at der er taget miljømæssige hensyn ved tekstilets fremstilling.

Projektet har indsamlet og afprøvet syv forskellige værktøjer til at understøtte professionelle indkøbere med at prioritere indkøb af miljøvenlige tekstiler. Værktøjerne har indledningsvis været præsenteret og drøftet med virksomhederne, herunder på afholdt workshop, hvorefter virksomhederne selvstændigt har gennemgået og afprøvet de værktøjer, som de har fundet mest relevante i deres situation.

Der er flere elementer, der afgør, hvilke værktøjer der er bedst for den enkelte virksomhed. Det handler dels om, hvor ambitiøs virksomheden er i forhold til at prioritere miljøvenlige tekstiler, dels om de faglige forudsætninger virksomheden/indkøberen har for at anvende værktøjerne.

Generelt kan det siges, at værktøjer, som kræver en vurdering af leverandørens/tekstilets forhold eller videre bearbejdning, ikke er hensigtsmæssige for den traditionelle indkøber, som ikke har nogen miljømæssig viden. I så fald er der udelukkende brug for nogle simple råd, som indkøberen bør følge. Det kan fx være, at der er visse stoffer eller materialer, der altid bør undgås.

De nedenfor nævnte værktøjer er derfor først og fremmest relevante til indkøbs-situationer, hvor indkøberen indhenter miljøkompetence – enten i eller uden for egen organisation.

⁵ Projektets arbejdsgruppe har fortrinsvis omfattet personer med stor portefølje i ansvarsområdet.

Der er indsamlet og afprøvet/drøftet syv værktøjer i projektet:

- Miljøstyrelsens indkøbsvejledning for groft og let arbejdstøj
- Guidelines – en håndbog for tekstil- og modebranchen
- Scoringsværktøj til vurdering af farvning og trykning af tekstiler
- Et avanceret værktøj til indsamling af miljøoplysninger
- Et scoringsværktøj til vurdering af bomuldstekstiler
- Et spørgeskema, der er udviklet i projektet til bomuldstekstiler
- Vejen til bedre miljø ved produktion af tekstiler.

4.3.1 Miljøvejledninger

Beskrivelse

Der er udarbejdet fem forskellige miljøvejledninger: 1) Arbejdskitler, 2) let arbejdstøj, 3) groft arbejdstøj, 4) grove arbejdshandsker og 5) beklædning med værneegenskaber og gummistøvler. For hver af de fem beklædningstyper er der udarbejdet en miljøvejledning samt et baggrundsdokument på 5-10 sider. Miljøvejledningen indeholder gode råd om, hvordan der kan tages miljøhensyn ved indkøb, brug og bortskaffelse. Beklædningstypens væsentligste miljøbelastninger fra vugge til grav gennemgås. Miljøvejledningen består desuden af et spørgeskema (checkskema), som kan sendes til producenten/leverandøren eller anvendes ved gennemgang af brochurer. Spørgeskemaet indeholder ca. 20 spørgsmål, hvor flest ja-svar eller laveste værdier er et udtryk for det mest miljøvenlige produkt ved sammenligning af flere. Baggrundsdokumentet indeholder en mere detaljeret beskrivelse af produktgruppen, produktets livsforløb samt produktets lokale, regionale og globale miljøbelastninger.

Kommentarer

Generelt var virksomhederne glade for miljøvejledningerne. Først og fremmest lægger virksomhederne vægt på, at værktøjet er Miljøstyrelsens officielle vejledning. Derved føler virksomhederne, at værktøjet har en officiel status, og at det derfor vil være rimeligt at bruge det over for deres leverandører. Enkelte indkøbere fandt, at det var givtigt med baggrundsmaterialet, da det gav dem bedre forudsætninger for at forstå de enkelte spørgsmål (de miljømæssige problemer ved tekstilproduktionen). Indkøbere uden særlig miljøinteresse finder det ikke aktuelt at læse 5-10 siders baggrundsmateriale.

4.3.2 Guidelines – en håndbog om miljø for tekstil- og modebranchen

Beskrivelse

Håndbogen indeholder: 1) Casestories om en række tekstilfirmaers arbejde med at omlægge til en mere miljøvenlig produktion, 2) Gennemgang af miljøforholdene ved tekstilproduktion fra ”vugge til grav” og 3) Guidelines for

inddragelse af miljøhensyn ved tekstilindkøb. Håndbogen er opdelt i "den hurtige", som er en række gode råd, og "den grundige", som er mere uddybende spørgeskemaer til leverandøren. I "den hurtige" guideline er der opstillet 4-10 råd, som kan anvendes ved indkøb af bomuld, uld, viskose, polyester, akryl samt alle fibertyper. "Den grundige" guideline indeholder detaljerede spørgeskemaer til virksomheder, der producerer bomuld, uld, viskose, polyester og akryl. Desuden er der spørgeskemaer til spinderier, væverier, strikkerier, farverier og trykkerier.

Kommentarer

Håndbogen blev vurderet som overskuelig og især var indkøberne begejstret for de "hurtige" guidelines, som består af 4-10 gode råd om, hvordan man kommer i gang med at inddrage miljøhensyn i indkøb. Desuden blev håndbogen fundet appetitlig og relativ nem at operere rundt i. De udvidede spørgeskemaer er indkøberne ikke så glade for – de er mere relevante for producenter og designere.

4.3.3 Scoringsværktøj til vurdering af farvning og trykning af tekstiler

Beskrivelse

Værktøjet findes kun som rapport i Miljøstyrelsens rapportserie. Rapporten indeholder en kortlægning af vand-, energi- og kemikalieforbrug med tilhørende udledninger, samt beskrivelse af de arbejdsmiljømæssige forhold ved tekstilfarve- og trykprocesser for bomuldsmetervarer. På baggrund af denne kortlægning giver rapporten et vurderingssystem (score) til kemikalier, farvestof, pigmenter og processer i miljø- og arbejdsmiljømæssig sammenhæng.

Kommentarer

Alene det, at værktøjet kun findes som rapport gør, at indkøberne ikke fandt det særligt hensigtsmæssigt at anvende. Som udgangspunkt blev værktøjet desuden fundet meget omfattende, og spørgsmål på procesniveau rækker langt ud over, hvad indkøberne kunne overskue. En enkelt indkøber fra en stor organisation fandt det dog relevant, at det i værktøjet præciseres, hvilke (miljø)problemstillinger der konkret er knyttet til de enkelte processer. Dette er især relevant for organisationens miljøfolk, som ikke er eksperter i tekstilfremstilling. Værktøjet er tidskrævende at arbejde med, men for de virksomheder der prioriterer indsatsen, findes det anvendeligt, fordi værktøjet angiver en prioritering for brugeren.

4.3.4 Værktøj til indsamling af miljøoplysninger hos leverandører

Beskrivelse

Et værktøj til den miljøerfarne indkøber, der giver mulighed for at stille miljøspørgsmål inden for fem forskellige fibertyper. For hvert fibermateriale er

der udarbejdet et baggrundsnotat, et spørgeskema og en checkliste. Desuden indeholder værktøjet en brugervejledning, der beskriver indkøberens og leverandørens opgaver samt forslag til, hvordan leverandørens svar kan anvendes. Med hensyn til checkliste og spørgeskema vælges et af fire niveauer afhængigt af, hvor omfattende miljøspørgsmålene skal være. Niveau A stiller færrest krav, hvorimod niveau D stiller krav svarende til kriterierne for miljømærket Svanen.

Kommentarer

Værktøjet blev vurderet til at være meget omfattende og ikke anvendeligt for indkøbere uden faglig bistand. Bl.a. kunne indkøberne ikke vurdere, hvilket niveau der ville være det "rigtige" at arbejde på. Flere indkøbere påpegede, at det er en fordel, at der medfølger en checkliste til spørgeskemaerne. Det blev vurderet, at værktøjet vil kunne anvendes i forbindelse med meget store indkøb, hvilket kunne retfærdiggøre et stort tidsforbrug ved miljøvurderingen. Indkøberne tvivlede dog generelt på, at det er muligt at få leverandørerne til at oplyse om alle de ønskede forhold.

4.3.5 Scoringsværktøj til vurdering af bomuldstekstiler

Beskrivelse

Værktøjet "Environmental Rating and Evaluation System for the textile industry" består af et spørgeskema til at vurdere leverandørers miljøpræstation. Spørgsmålene er formuleret på baggrund af et detaljeret kendskab til bomuldstekstilens livsforløb og spørgeskemaet stiller spørgsmål til alle faser i produktets livscyklus. Spørgeskemaet er opdelt i tre generelle miljøtemaer: Miljøledelse, livscyklusanalyse og kommunikation og to temaer vedrørende produktion og produkter. Alle spørgsmål besvares som en multiple choice test, hvor der er fire valgmuligheder. Ved hvert spørgsmål gives leverandøren point fra 0-6 for deres miljøpræstation. Resultatet findes ved at sammenligne de afgivne svar. Leverandører med den bedste miljøpræstation vil have et gennemsnit på 4-6.

Kommentarer

Indkøberne fandt dette værktøj spændende, bl.a. fordi det beror på et scoringsystem, der gør det muligt at foretage en kvantitativ vurdering af leverandørerne og efterfølgende vægte deres miljøforhold. Endvidere var der flere, der fandt det relevant at inddrage virksomhedens miljøpræstation i bredere forstand, fx oplysninger til kunder. Men igen – indkøberne kunne ikke gennemskue spørgsmålene og anførte, at de ikke ville tage værktøjet i anvendelse, men i stedet overdrage det til en miljøkompetent person, som så eventuelt kunne tage ansvaret for dets anvendelse. Det fandtes endvidere uheldigt, at værktøjet kun er på engelsk.

4.3.6 Vejledning – indkøb af bomuldstekstiler

Beskrivelse

Værktøjet er udviklet i projektet på baggrund af indledende undersøgelser af indkøbernes behov og muligheder for at prioritere miljøforhold. Det består af et spørgeskema, der er rettet mod producenter af fibre, væverier, farverier samt forhandlere af færdige tekstilprodukter. Spørgeskemaet indeholder 26 spørgsmål (3 sider), der kan besvares med ”ja”, ”nej” eller ”ved ikke”. Værktøjet er vedlagt som bilag 4.

Kommentarer

Selv om værktøjet umiddelbart er let at gå til, fandt indkøberne det vanskeligt at anvende idet der spørges til en række stoffer, materialer og processer, som de ikke har kendskab til. Endvidere fandt indkøberne det problematisk, at det er op til dem selv at vægte svarene fra leverandørerne. Flere fandt det godt, at værktøjet kun er på tre sider, så de ikke skal bladre rundt i tykke bøger for at finde frem til det væsentlige.

4.3.7 Vejen til bedre miljø ved produktion af tekstiler

Beskrivelse

Værktøjet indeholder en kort introduktion om tekstilproduktion set ud fra en livscyklustankegang. Der lægges vægt på designfasen og designerens muligheder for at minimere produktets miljøbelastninger gennem valg af fibertyper. Dernæst kan brugeren vælge mellem ”Den virksomhedsspecifikke vejledning” eller ”Den fiberspecifikke vejledning”. ”Den virksomhedsspecifikke vejledning” giver generelle anbefalinger samt proces- og fiberspecifikke anbefalinger til konfektionsvirksomheder, trykkerier, farverier, væverier, spinderier og strikkerier. Til hver type virksomhed er udviklet et spørgeskema til leverandøren, som kan anvendes af indkøberen/den miljøansvarlige. ”Den fiberspecifikke vejledning” giver et overblik over de miljø- og sundhedsmæssige påvirkninger, der kan være knyttet til den enkelte type af fiberproduktion. Informationerne er opstillet i en tabel.

Kommentarer

Igen fandt indkøberne værktøjet for omfattende og for kompliceret at arbejde med. De enkelte oplysninger og spørgeskemaer indeholder for mange spørgsmål om stoffer og materialer, som indkøberne ikke kender. Det påpegedes dog af flere indkøbere, at værktøjet vil være relevant ved indkøb af specialdesignede produkter i samarbejde med miljøekspertise, især hvis der skal indkøbes for en betydelig sum. Indkøberne betragtede værktøjet som et grundigt værktøj for den miljøerfarne indkøber.

4.3.8 Opsamling

Opsamlende kan det konkluderes, at værktøjer, der beror på omfattende spørgeskemaer til leverandører, ikke er attraktive for indkøberne. I det omfang virksomhederne ønsker at prioritere indkøb af miljøvenlige tekstiler, kan de præsenterede værktøjer være relevante for så vidt de anvendes af personer med miljøkompetence. I praksis vil det være, når indkøb gennemføres som et samarbejde mellem indkøbere og miljøfolk. Indkøberne kan derfor have en vigtig funktion med at henvise til de relevante værktøjer. I forhold til hvilke af de gennemgåede værktøjer der er bedst, beror det først og fremmest på personlig holdning og præference. Ingen af værktøjerne adskiller sig væsentligt fra hinanden for så vidt angår de miljømæssige kriterier og indhold, og der var generelt forskellige opfattelse af værktøjernes anvendelighed.

Generelt var der størst tilfredshed med Miljøstyrelsens miljøvejledninger. Dels var de relativt simple at arbejde med, dels blev det påpeget, at indkøberne var mere trygge ved at fremsende et "officielt" spørgeskema til leverandørerne.

Undersøgelsen viser entydigt, at miljømærker vil kunne betyde et "kvantespring" i forhold til at fremme salget af miljøvenlige tekstiler business-to-business, idet indkøberne - uden bistand - vil kunne håndtere kravene over for leverandørerne.

5 Litteraturliste

'Blomsten gør det bare bedre at købe tøj' Danmarks Naturfredningsforening, februar 2001

'Evaluering af miljøvejledninger til offentlige indkøbere' Arbejdsrapport fra Miljøstyrelsen nr. 19, 2001

'Inddragelse af miljøhensyn ved indkøb og design af tekstilprodukter' Arbejdsrapport fra Miljøstyrelsen nr. 9/2002

'Gode råd om grønne indkøb – arbejdstøj' Miljøstyrelsen 1994

'Kemikalier i tekstiler' Miljøprojekt nr. 534. 2000

'Miljøpåvirkning ved farvning og trykning af tekstiler' Miljøprojekt fra Miljøstyrelsen, 383/1998

'Miljømærker på tekstiler' Arbejdsrapport fra Miljøstyrelsen, 12/2002

"The environment is our world – and our children´s" Artikel fra Scanorama, september 2002

'Vejen til bedre miljø ved produktion af tekstiler' Miljønyt nr. 50, 2000. Miljøstyrelsen

Bilag 1- Spørgeguide til interview med indkøbere

Indledning

- Kort præsentation af projektet og formålet med interviewet
- Interviewets varighed

Om IP

- Stillingsbetegnelse / praktisk funktion
- Organisatorisk placering (Indkøbsafdeling, miljøafdeling...)
- Antal år i virksomheden/i jobbet

Om tekstiler

- Hvilke tekstilprodukter indkøber virksomheden? (Arbejdsbeklædning, linned, håndklæder...)
- Hvor mange personer køber du ind til?
- Står du for andet indkøb udover tekstiler?
- Står du for samtlige indkøb af tekstiler?
- Er tekstilerne specialdesignet – hvordan?
- Indkøber virksomheden hyldevarer? Hvilke?
- Hvordan er den procentvise fordeling mellem virksomhedens indkøb af specialdesign og hyldevarer? (Mængdemæssigt)
- Hvilke parametre indgår i udvælgelsen af tekstilerne? (Pris, kvalitet, miljø, design, allergi, funktionalitet)
- Hvilke miljøkrav stiller virksomheden til tekstilerne?
- Indkøber virksomheden miljøvenlige tekstiler? (Herunder miljømærkede)
- Hvilke slags miljøvenlige tekstiler indkøbes?
- Hvad afholder virksomheden fra at købe/købe flere miljøvenlige tekstiler? (Lille udbud, merpris, tid, manglende kendskab til relevante miljøproblemstillinger i forb. med tekstiler, manglende ressourcer til at stille krav og få fulgt op, ...)

Om indkøbsfunktionen

- Har virksomheden en indkøbspolitik? Nævn eksempler.
- Beskriv kort arbejdsgangen ved indkøb af tekstiler (Udformning af kravsspecifikation, design, tests, etc.)
- Hvem har indflydelse på virksomhedens indkøb? (Indkøbsafdeling, miljøafdeling, ledelse, medarbejdere,...)
- Hvordan er opgavefordelingen mellem indkøbsafdeling og miljøafdeling ved indkøb af tekstiler?
- Samarbejder afdelingerne?

Om leverandører

- Hvem bruger I som leverandører af tekstiler?
- Hvilke parametre indgår i udvælgelsen af leverandører? (Økonomi, leveringssikkerhed, troværdighed,...)
- Hvilke miljøkrav stiller virksomheden til leverandørerne?
- Hvordan stiller virksomheden miljøkrav til leverandørerne? (Spørgeskema, dialog,...)
- Hvad afholder virksomheden fra at stille/stille flere miljøkrav til leverandørerne?
- Ved du, om leverandørernes leverandører kontrolleres ift. miljøforhold?
- Synes du, det er relevant at vide?

Om indkøbsværktøjer

- Anvender du nogen form for indkøbsvejledning, når der skal indkøbes tekstiler? Hvilken?
- Hvem har udformet indkøbsvejledningen?
- Fortæl om fordele/ulemper ved at anvende indkøbsvejledningen?
- Indgår miljø som en del af indkøbsvejledningen?

Viden om miljømærkning

- Hvor mange miljømærker for tekstiler kender du?
- Kender du til nogle af forholdene omkring produktion/fremstilling af miljømærkede tekstiler?

Afslutning

- Kopi af indkøbspolitik, spørgeguides m.m.?
- Eksemplar af virksomhedens miljøkommunikation eller præsentationsmateriale?
- Deltagelse i workshop?

Bilag 2 - Folder til Indkøber

Designet folder foreligger som pdf-fil og vil blive lagt på hjemmesiden

Tekst:

Køber din virksomhed arbejdstøj eller linned med Blomst(er)?

Indkøb så vidt muligt tekstiler mærket EU's miljømærke Blomsten. Herved kan virksomheden bidrage til et bedre miljø – og det behøver ikke at koste mere!

Hvorfor tænke miljø ved tekstilindkøb?

Indkøb af miljøvenlige tekstiler tilfører virksomhedens miljøarbejde en ekstra dimension. At stille miljøkrav ved tekstilindkøb styrker ganske enkelt virksomhedens miljøprofil. Dette er bl.a. vigtigt idet:

- Offentlige såvel som private kunder fokuserer i stadig stigende grad på deres leverandørers miljøforhold
- Ved at vælge miljøvenlig arbejdsbeklædning sender virksomheden et signal om, at man tager hånd om medarbejdernes trivsel. Arbejdstøj, hvor der ikke er taget miljøhensyn, kan indeholde stoffer, der er mistænkt for at være allergi- og kræftfremkaldende.

Værd at vide

- En række danske og europæiske leverandører vil være i stand til at opnå Blomstmærket på deres produkter, uden en voldsom ændring af produktionen. Men de gør det kun hvis efterspørgslen er der!
- Tekstiler mærket med EU's miljømærke Blomsten behøver ikke at være dyrere end andre tekstiler af tilsvarende kvalitet. Selvfølgelig kan miljømærkede tekstiler ikke konkurrere prismæssigt med billige produkter fra Fjernøsten, men disse vil i så fald ofte være af en anden kvalitet.
- Blomstmærket stiller også krav til tekstilernes evne til at holde form og farve. Blomstmærkede tekstiler skal kunne tåle lys og vask i vand uden at miste kulør. Blomsten stiller også krav til hvor meget tekstiler må krympe under vask og tørring

Hvis du vil vide mere, så kig under www.teko-miljo.dk/B2B-miljo

Her kan du finde relevante indkøbsværktøjer, som gør det lettere at stille miljøkrav ved tekstilindkøb, her er gode historier fortalt af professionelle indkøbere, som deler ud af deres erfaringer, og det er også her, du kan finde links og henvisninger, der har relation til indkøb på business-to-business-markedet.

Kriterierne til Blomstmærket udvælges ud fra 'vugge-til-grav-princippet, der tager højde for den samlede miljøbelastning fra produktet produceres til det bortskaffes. For at et produkt kan blive mærket, skal leverandører og producenter dokumentere at det lever op til en række skrappe miljøkrav. I Danmark kontrolleres Blomsten af Miljømærkesekretariatet
--

Bilag 3 Viden, vilje, kunnen i forhold til miljøvenlige tekstilindkøb

Viden

Forudsætning Indkøberne skal være vidende om, at ledelsen kan have præferencer og interesser i at indkøbe miljøvenlige produkter.

Baggrund Indkøbere i (større) private virksomheder er sjældent orienteret mod produkternes miljøforhold. De oplever, at deres ledelse forventer, at indkøbene optimeres prismæssigt foruden at leve op til de funktionsmæssige krav.

Muligheder

Virksomheder med miljøledelse (EMAS eller ISO 14001) skal foruden at tage hensyn til de direkte miljøforhold også tage hensyn til de indirekte miljøforhold som underleverandørers indvirkning på miljøet, valg af serviceydere med videre. For en række produktions- og servicevirksomheder bliver det stadig sværere at finde områder at gennemføre miljøforbedringer inden for. Miljøvenlige indkøb, herunder tekstiler, kan være et oplagt område for disse virksomheder.

Mange virksomheder vil gerne signalere, at de tager miljøhensyn eller etiske hensyn. Bl.a. er der mange virksomheder, der har udfærdiget erklæringer om miljøforhold eller etiske forhold i deres politikker. Indkøb af miljøvenlige tekstiler kan være med til at understøtte sådanne erklæringer og kan bruges aktivt af virksomheden til at signalere ansvarlighed/miljøbevidsthed over for kunder og samarbejdspartnere såvel som medarbejdere.

- Tiltag**
- Information til indkøbere om virksomhedens interesser i grønne tiltag (ledelsens præferencer) via indkøbsnetværk, indkøbsportaler mv. (DILF, TEKO, MST...)
 - Information til virksomhedsledelser om muligheder for miljøvenlige tekstilindkøb via artikler i brancheblade mv.

Forudsætning	Indkøberne skal vide, at fremstilling af traditionelle tekstiler kan medføre stor miljøbelastning.
Baggrund	Indkøbere har ingen eller kun ringe opmærksomhed på, at traditionelle tekstiler kan medføre stor miljøbelastning enten i produktionsprocessen eller ved forbrug og bortskaffelse.
Tiltag	<ul style="list-style-type: none"> □ Formidling af viden til indkøbere om de miljøbelastninger, der kan forekomme ved indkøb af traditionelle tekstiler. Formidlingen kan ske via artikler, nyhedsmeddelelser eller konkret kontakt til indkøbsnetværk, indkøbsportaler mv. (DILF, TEKO, MST).
Forudsætning	Indkøberne skal vide, hvor de kan finde anbefalinger/gode råd/værktøjer.
Baggrund	<p>De fleste private indkøbere er ikke opmærksomme på muligheden for, at de kan foretage miljøvenlige prioriteringer i forbindelse med indkøb af tekstiler.</p> <p>De private indkøbere kender ikke til værktøjer og vejledninger, der tidligere er udviklet til fortrinsvis offentlige indkøbere, men også produktudviklere og designere.</p>
Tiltag	<ul style="list-style-type: none"> □ Formidling af viden om tilgængelige værktøjer, gode råd m.v. til indkøbere via TEKO's hjemmeside, nyhedsbreve fra DILF, og aktiviteter i Tekstilpanelets regi.

Forudsætning	Viden om, at Blomstmærkede tekstiler ikke behøver at være (meget) dyrere end traditionelle tekstiler
Baggrund	<p>Indkøberne er ofte underlagt et stort pres for at opnå de bedste prisaftaler, hvorfor eksternaliteter som fx tekstilets miljøforhold sjældent er et område for indkøbernes interesse.</p> <p>Mange indkøbere er af den opfattelse, at ved at stille krav om miljøvenlige tekstiler bliver tekstilet væsentligt dyrere end ellers.</p> <p><i>Mulighed</i> Kansas, som er den første producent med miljømærket arbejdstøj, oplyser, at kostprisen på arbejdstøjet kun er blevet marginalt forhøjet, hvorfor det Blomstmærkede arbejdstøj sælges til samme pris som tidligere.</p> <p>En række øvrige danske og europæiske producenter af arbejdsbeklædning, linned m.v. vurderes i øvrigt at opfylde – eller være tæt på at opfylde – kriterierne i EU's miljømærke Blomsten med deres eksisterende produktionsteknologi. Det vurderes, at opfyldelse af Blomst-kriterierne for disse producenter kan gennemføres uden væsentlige produktionsfordyrende foranstaltninger.</p>
Tiltag	<ul style="list-style-type: none"> ❑ Information til virksomheder og indkøbere om, at anskaffelsen af miljøvenlige tekstiler ikke <i>nødvendigvis</i> behøver at være dyrere. Information via producenter af miljømærket arbejdsbeklædning, DILF samt TEKØ.
Forudsætning	Viden om, at udbuddet af Blomstmærket tekstil kan initieres af efterspørgsel.
Baggrund	<p>Indkøbere er generelt ikke opmærksomme på at der reelt eksisterer en mulighed for at indkøbe Blomstmærkede tekstiler.</p> <p><i>Mulighed</i> Ifølge Miljøstyrelsen samt samtaler med danske tekstilproducenter er en række producenter af arbejdsbeklædning, linned m.v. tæt på at opfylde – eller opfylder allerede – de miljømæssige kriterier i EU's miljømærke Blomsten. Det vurderes, at hvis der kommer en øget efterspørgsel af Blomstmærkede tekstiler fra private virksomheder, vil flere af disse producenter få miljømærket deres produkter.</p>
Tiltag	<ul style="list-style-type: none"> ❑ Information til virksomheder og indkøbere via indkøbsnetværk og producenter om, at der reelt er mulighed for at indkøbe Blomstmærkede tekstiler.

Kunnen

Forudsætning Blomstmærket tekstil skal være tilgængeligt på markedet.

Baggrund Hidtil har udbuddet af Blomstmærkede tekstiler til private virksomheder været meget begrænset - om overhovedet eksisterende.

Mulighed

Ifølge Miljøstyrelsen samt samtaler med danske tekstilproducenter, er en række producenter af arbejdsbeklædning, linned m.v. tæt på at opfylde – eller opfylder allerede – de miljømæssige kriterier i EU's miljømærke Blomsten. Det vurderes, at hvis der kommer en øget efterspørgsel af Blomstmærkede tekstiler fra private virksomheder, vil flere af disse producenter få mærket deres produkter.

- Tiltag**
- ❑ Formidling til producenter om markedsfordele ved miljømærkede tekstiler. Producenterne skal se miljøet som et konkurrenceparameter på højde med kvalitet og økonomi.
 - ❑ Hjælp og information til producenter om, hvordan licensen opnås (ekspertbistand, værktøjer m.m.).

Forudsætning Blomstmærket tekstil skal være økonomisk opnåeligt (må ikke være meget dyrere).

Baggrund Mange indkøbere har en forventning om, at Blomstmærkede og/eller miljøvenlige tekstiler er væsentligt eller marginalt dyrere end ikke-miljøvenlige tekstiler.

Prisen er ofte det afgørende parameter ved private virksomheders indkøbsaftaler. Det vurderes, at en prisforskel på mere end få procent vil medføre, at produkterne i mange tilfælde vil blive fravalgt, medmindre virksomheden ønsker en stærk miljøprofil og er villige til at betale herfor.

- Tiltag**
- ❑ Samarbejde (internationalt) mellem producenter med henblik på rådgivning af underleverandører, fx omkring krav til opfyldelse Blomstkriterier.
 - ❑ Økonomisk støtte og vejledning til producenter og underleverandører om opfyldelse af kriterierne på den mest hensigtsmæssige måde. Dette gælder dels *metoder* til at dokumentere produktionsforhold samt angivelse af specifikke *teknologier*, der opfylder Blomstkriterierne.

- Forudsætning** Der findes tilgængelige og nemt anvendelige værktøjer/ vejledninger til indkøb af produkter, der ikke kan fås Blomstmærket.
- Baggrund** Indkøbere B2B anvender generelt ikke værktøjer til at prioritere deres indkøb, således heller ikke til vurdering af miljøforhold.
- Mulighed*
Der findes allerede en lang række værktøjer, vejledninger, m.v. til prioritering af miljøvenlige indkøb, som er udviklet til fortrinsvis offentlige indkøbere. Desuden er der udviklet prioriteringsværktøjer til produktudviklere og designere, som kan være relevante at anvende for private indkøbere.
- Tiltag** Målrettet formidling om eksisterende værktøjer, vejledninger m.v., herunder deres anvendelsesområder og målgrupper via DILF, TEKO m.fl.

Vilje

Forudsætning Ledelsen prioriterer, at der indkøbes miljøvenlige tekstiler.

Baggrund

Indkøbere B2B tager generelt udgangspunkt i virksomhedens generelle retningslinier og målsætninger i forbindelse med indkøb. Indkøbernes vilje til at prioritere miljøvenlige tekstiler afhænger i stor grad af de signaler og retningslinier, der udstikkes fra virksomhedens ledelse.

Det er ofte indkøbernes opfattelse, at ledelsen ikke har fokus på indkøb af miljøvenlige tekstiler. Derimod mener indkøberne, at der er stor fokus på de prisaftaler, de indgår.

Mulighed

Virksomheder, der internt såvel som eksternt ønsker at signalere, at de opfører sig miljømæssigt ansvarligt, kan gøre dette via indkøb af miljøvenlige tekstiler.

Desuden skal virksomheder med miljøledelse (EMAS eller ISO 14001) tage hensyn til de indirekte miljøforhold, fx underleverandørers indvirkning på miljøet foruden at tage hensyn til de direkte miljøforhold. For en række produktions- og servicevirksomheder, der har haft miljøledelse gennem mange år, bliver det stadig sværere at finde områder at gennemføre miljøforbedringer inden for, hvorfor tekstil-indkøbssiden kan være et oplagt område at fokusere på – især efter, at Blomstmærkede tekstiler er blevet introduceret på markedet.

Tiltag

- Information til virksomhedsledelser om muligheden for at indkøbe Blomstmærkede/miljøvenlige tekstiler. Information kan fx foregå via Ledernes Hovedorganisation, eller via indkøberne selv (disse kan i den forbindelse anvende den folder, der kan downloades på Teko-miljø's hjemmeside.

Forudsætning	Medarbejdere efterspørger egenskaber hos Blomstmærkede tekstiler.
Baggrund	<p>I forbindelse med større indkøb af arbejdsbeklædning nedsættes ofte brugergrupper til at udforme krav til arbejdsbeklædningens egenskaber. Indkøberne oplever ikke, at der er fokus på tekstilets miljøforhold i forbindelse med sådanne krav-specifikationer. Det er oftest velvære i forbindelse med brugen af arbejdsbeklædningen, der er i fokus hos medarbejderne samt design og farver.</p> <p><i>Mulighed</i></p> <p>At medarbejderne (brugerne) er vidende om, at miljøvenlige tekstiler er tilgængelige på markedet. At medarbejderne er vidende om, at der for Blomstmærkede tekstiler er stillet krav til restindhold af en række stoffer der er – eller er mistænkt for at være – allergi- og sygdomsfremkaldende, herunder reststoffer i bomulden samt at der for almindelige tekstiler ikke er stillet sådanne krav.</p>
Tiltag	<ul style="list-style-type: none"> □ Information til ansatte om, at der ved indkøb af miljøvenlige/Blomstmærkede tekstiler er kontrol med, at tekstilerne <i>ikke</i> indeholder en række sundhedsskadelige kemikalier. Informationen kan ske via fagblade, medlemsorganisationer samt interne miljøafdelinger.

BILAG 4 - Værktøj til indkøb af miljøvenlige tekstiler

Spørgsmål til leverandører af tekstiler:

A. Miljømærker

1. Lever produktet op til kravkriterierne for flg. økologi- eller miljømærker;

	Ja	Nej	Ved ikke
- det hollandske "EKOquality", det svenske "KRAV" eller det tyske "ArbeitsKreis Naturtextil AKN"?	☐	☐	☐
- den nordiske Svane, den svenske Naturfredningsforenings "Bra Miljöval" eller EU Blomsten	☐	☐	☐

Svares der positivt på et af spørgsmålene skal resten af skemaet ikke udfyldes. Dokumentation bør medsendes.

B. Fiberproduktion (Bomuld, uld og hør)

2. Fra hvilket land kommer råfibrene? _____

3. Hvilke bekæmpelsesmidler anvendes til dyrkning?

Navne	Cas nr.

	Ja	Nej	Ved ikke
4. Er de anvendte råfibre analyseret for restindhold af bekæmpelsesmidler?	☐	☐	☐

5. Hvor stor del af bomulden er økologisk dyrket? _____

6. Anvendes følgende biocider i efterbehandlingen

Ja Nej Ved
 ikke

• Chlorphenoler (di-, tri-, og tetrachlorphenol)		☐	☐	☐
• PCP (pentachlorphenol)	CAS 87-86-5	☐	☐	☐
• Cadmiumforbindelser		☐	☐	☐
• Kviksølvforbindelser		☐	☐	☐

C. Væveri

7. Har væveriet energistyring?	☐	☐	☐
8. Foreligger en opgørelse over væveriets energiforbrug?	☐	☐	☐
9. Opfyldes de lokale myndigheders miljøkrav?	☐	☐	☐
10. Er anvendte spindeolier og silikoneolier fuldstændigt nedbrydelige?	☐	☐	☐

D. Farveri

11. Har virksomheden indført miljøstyring/miljøledelse?	☐	☐	☐
12. Er der en årlig opgørelse over vand- og energiforbrug?	☐	☐	☐
13. Er der en årlig opgørelse over de udledte stoffer i spildevandet?	☐	☐	☐
14. Opfyldes de lokale myndigheders miljøkrav?	☐	☐	☐

15. Anvendes farvestoffer indeholdende:

• Bly	☐	☐	☐
• cadmium	☐	☐	☐
Kviksølv	☐	☐	☐
• Arsen	☐	☐	☐
• Chrom	☐	☐	☐
• Kobberforbindelser (max. restkoncentration på 50 mg kobber/kg tekstil)	☐	☐	☐

16. Kan leverandør af farvestoffer dokumentere, at azofarvestoffer ikke fra spalte følgende arylaminer?:

• 4-Aminobiphenyl	CAS 92-67-1	☐	☐	☐
• Benzidine	CAS 92-87-5	☐	☐	☐
• 4-Chloro-o-toluidine	CAS 95-69-2	☐	☐	☐
• 2-Naphthylamine	CAS 91-59-8	☐	☐	☐
• O-Aminoazotoluene	CAS 97-56-3	☐	☐	☐
• 5-Nitro-o-toluidine	CAS 99-55-8	☐	☐	☐
• P-Chloroaniline	CAS 106-47-8	☐	☐	☐
• 4-Methoxy-m-phenylenediamine	CAS 615-05-4	☐	☐	☐
• 4,4'-Methylenedianiline	CAS 101-77-9	☐	☐	☐
• 3,3'-Dichlorobenzidine	CAS 91-94-1	☐	☐	☐
• 3,3'-Dimethoxybenzidine	CAS 119-90-4	☐	☐	☐
• 3,3'-Dimethylbenzidine	CAS 119-93-7	☐	☐	☐
• 4,4'-Methylenedi-o-toluidine	CAS 838-88-0	☐	☐	☐
• 6-Methoxy-m-toluidine	CAS 120-71-8	☐	☐	☐
• 4,4'-Methylenebis(2-chloroaniline)	CAS 101-14-4	☐	☐	☐
• 4,4'-Oxydianiline	CAS 101-80-4	☐	☐	☐
• 4,4'-Thiodianiline	CAS 139-65-1	☐	☐	☐
• O-Toluidine	CAS 95-53-4	☐	☐	☐
• 4-Methyl-m-phenylenediamine	CAS 95-80-7	☐	☐	☐
• 2,4,5-Trimethylaniline	CAS 137-17-7	☐	☐	☐
• O-anisidine	CAS 90-04-0	☐	☐	☐

17. Anvendes følgende flammehæmERE i efterbehandlingen: Ja Nej Ved ikke

• PBB	CAS 59536-65-1	☐	☐	☐
• Tris (2, 3 – dibrompropyl) phosphat (TRIS)		☐	☐	☐
• Tris (1-aziridinyI) phosphinoxid (TEPA)	CAS 5455-55-1	☐	☐	☐

E. Det færdige produkt

18. Er tøjEt mærket efter Øko-tex 100 standarden?
Hvis ja behøves der ikke besvarelse af punkterne 19 – 23

19. Er indholdet af klorfenoler (di-, tri-, tetra,- og pentaklorfenoler) under 20µg klorfenoler/kg fiber i det færdig konfektionerede produkt?

20. Er indholdet af ekstraherbare organiske halogener under 3mg/kg fiber i det færdigkonfektionerede produkt?

21. Er der gennemført test for indhold af metaller?
Hvis Ja – hvad er koncentrationerne?

Metal	Indhold (mg/kg) i færdig konfektion
Bly	
Kadmium	
Kobolt	
Kobber	
Krom	
Krom VI	
Kviksølv	
Nikkel	
Tin	
Zink	

22. Afgiver nikkellegeringer i det færdige konfektionsprodukt under 0,5µg/cm²/uge?

23. Afgiver det færdige konfektionsprodukt under 300 ppm aldehyd?

F. Vedligeholdelse

24. Kan tøjEt vaskes/reuses uden brug af opløsningsmidler?

25. Er vaskægtheden mindst 3-4 (farveændring)

26. Er svedægtheden (sur og basisk) mindst note 3-4

Kilder:

BlomstkrITERIER af 15. maj 2002

Nordisk Miljømærkning, Tekstiler 39/1.6, 21. April 1998

Miljøprojekt nr. 50, 2000

Spørgsmål til leverandører, Kolding Kommune

Vejledning til spørgeskemaet

Til vurdering af produktets miljøforhold stilles en række spørgsmål, hvoraf de fleste skal besvares med enten ja, nej eller ved ikke. Med undtagelse af spørgsmål 6 og 15 er *Ja* det miljørigtige svar. På spørgsmål 6 og 15 bør leverandøren kunne svare nej. Alle positive besvarelser bør dokumenteres af leverandøren. I de tilfælde, hvor der ikke kan svares ja/nej kan indkøberen via spørgsmålene sikre sig, at leverandøren ved, hvilke stoffer der indgår i produktet. Det anbefales generelt at fravælge tekstiler, hvor leverandøren ikke kan skaffe de ønskede oplysninger om tekstilets fremstilling.

Spørgsmålene er ikke vægtet i forhold til hinanden. Jo flere positive besvarelser i forhold til ovenstående retningslinier jo bedre, men hvis billedet ikke er entydigt kan det anbefales at indkøberen indhenter miljømæssig kompetence til at vurdere svarene.

Spørgsmålene er generelt stillet ud fra kriterierne i de officielle miljømærker.